

#9-10

(80-81) /2017

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ
ВИПУСКНИК 2016 РОКУ ГЕРОЙ УКРАЇНИ
ЛЕЙТЕНАНТ ВАСИЛЬ ТАРАСЮК

**«ФАХОВІСТЬ НАШИХ
ВИХОВАНЦІВ У ВІЙСЬКАХ
НЕ ПІДДАЄТЬСЯ СУМНІВУ»**

Начальник Національної
академії сухопутних військ
генерал-лейтенант
Павло ТКАЧУК

**ІСТОРИЧНИЙ ПОСТРІЛ
ВАДИМА СУХАРЕВСЬКОГО**

Важливою перешкодою для
українців у війні проти Росії
був психологічний бар'єр, що
стримував їх від пострілу у
ворога...

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

ЗМІСТ

13 Сучасні виклики
у підготовці військових
фахівців

19 Першокурсники
із бойовим гартом

22 Такої дружби, як на
війні, я не зустрічав
раніше

29 Досвід, який не
знайти у жодному
підручнику

32 Вони боролися за
Україну

36 Геополітичні особливості
підготовки до
СКШН «Захід-2017»,
або Кремлівська
репетиція великої війни

11 ІСТОРИЧНИЙ ПОСТРІЛ ВАДИМА СУХАРЕВСЬКОГО

«Важливою перешкодою для українців у війнах проти Росії – як у минулому столітті, так і у нинішній війні – був психологічний бар'єр, що стримував їх від пострілу у ворога...»

16 «НАЙВИЩА НАГОРОДА ДЛЯ МЕНЕ – ЦЕ ФАХОВІСТЬ МОЇХ ВИХОВАНЦІВ»

Усі, з ким спілкувався в Академії, стверджують, що як людина, Олег Дідіченко дуже скромний та невибагливий, ніколи не хизується своїми успіхами. Скажімо, про його нагородження орденом Данила Галицького не всі у виші чули...

26 «СТРІМКИЙ ТРИЗУБ» У ДІІ

У Міжнародному центрі миротворчості та безпеки завершилися багатонаціональні військові маневри «Репід Трайдент - 2017».

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

Журнал Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного

Редактор
Ігор МАХНО

Редакційна
колегія:
Павло ТКАЧУК
Юрій ГУСАР
Ігор
МОСЕЙЧЕНКО

Дизайн та
верстка:
Ірина
ШАПОВАЛОВА

Думка редакції не
завжди збігається
з
думкою авторів.
Відповідальність
за
достовірність
інформації несуть
автори.

Редакція залишає
за собою право
використовувати,
редагувати та
скорочувати
матеріали.
Листи, рукописи,
фотоматеріали не
рецензуються і не
повертаються.

Листування з
читачами – лише
на
сторінках
журналу.

При використанні
матеріалів
посилання
на журнал
обов'язкове.
Журнал

zareestrowano в
Міністерстві
юстиції України.
Свідоцтво
про державну
реєстрацію:
серія
КВ № 17548-
6398Р
від
17.03.2011 року

Адреса редакції:
79012, м. Львів,
вул. Героїв
Майдану, 32

E-mail: [asvpress@
gmail.com](mailto:asvpress@gmail.com)
Інтернет: [http://
www.asv.gov.ua](http://www.asv.gov.ua)

Віддруковано
в друкарні
Національної
академії
сухопутних
військ
імені гетьмана
Петра
Сагайдачного

Обсяг – 10 друк.
арк.

Замовлення
№ 76
від

03. 10. 17
Наклад –
500 прим.

Честь. Україна. Відвага.

Aut vincere, aut mori.

Scientia vinces.

Docendo discimus

ГЕРОЙ УКРАЇНИ ІЗ ПОЗИВНИМ «ТАЙФУН»

Ігор МОСЕЙЧЕНОК

— Коли почув слова подяки від Президента, хвилювався не менше, аніж у бойових умовах, — розповідає Василь.

— У цій нагороді — певна заслуга й моїх бойових побратимів, які воювали зі мною поряд та тих, хто загинув в Авдіївці.

Телетрансляцію військового параду у Києві з нагоди 26-ї річниці Незалежності України дивився з гордістю за своє військо, яке відродилося і вже набуло міцї, поповнилося новими технікою та озброєнням, а головне — людьми, які у важку для держави годину захищають її мужньо, самовіддано, не шкодують заради перемоги ані сил, ані власних життів.

Перед урочистим проходженням військ Президент України — Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Петро Порошенко вручив високі державні нагороди учасникам Антитерористичної операції за подвиги у боротьбі з російсько-сепаратистськими ворогами. Ордена «Золота Зірка» був удостоєний командир роти 72-ї окремої механізованої бригади лейтенант Василь Тарасюк.

— Коли почув слова подяки від Президента, хвилювався не менше,

аніж у бойових умовах, — розповідає Василь.

Звісно, інакше й бути не могло, адже на тебе дивиться вся країна, а серце переповнюється почуттями, які важко передати. Чи гадав молодий офіцер, що на нього чекатимуть така пошана й такі слова, коли навчався у Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного? Безумовно, ні!

— У нашій родині військових не було, — розповідає Василь. — Про службу мріяв з дитинства. Приваблювали військовий однострій, військові ритуали та дисципліна, усвідомлення того, що твій священний обов'язок — боронити державу.

Поступив на навчання юнак у той час, коли ще ніхто й гадки не мав про російську агресію. Навчався наполегливо, адже знав, що обов'язково розпочне офіцерську службу саме в АТО.

Після випуску з Академії, який відбувся 28 лютого

Лейтенант перебіжками дістався до найближчого станкового протитанкового гранатомета і узявся до справи.

Ще добрих півгодини «Тайфун» керував боєм. На зміну підбитій «сімдесятдвійці» прийшла інша. І хоча вона уражала позиції сусідньої роти, Василь не міг залишатися осторонь.

2016 року, молодий лейтенант за два тижні відбув у зону бойових дій під Волновахою на посаду командира взводу 72-ї омбр. Вже за три дні разом із підлеглими тримав оборону на териконах біля окупованого Докучаївська.

У квітні 2016 року батальйон вивели із зони АТО і відправили на міжнародні навчання «Репід Трайдент», а у вересні вже повернули на Схід та визначили місце дислокації в Авдіївці.

... 29 січня українські бійці штурмової групи узяли позицію «Алмаз» в авдіївській промзоні, де раніше був опорний пункт противника, і підняли над нею Український прапор. (Згодом її назвали на честь загиблого в тому бою командира штурмової групи капітана Андрія Кизила, який мав позивний «Орел», і який був удостоєний звання Героя України посмертно, — авт.). Обстановка була надзвичайно напруженою: ворог гатив із важкого

озброєння. Командування батальйону виставило спостережні пости, щоб запобігти непомітному просуванню сепаратистів. Коли ж ворог почав рух вперед, група «Орла» змусила його відступити...

– Саме у цьому бою загинув Андрій Кизило, а його обов'язки було покладено на мене, – продовжує Василь. – Це були шалені бої, але ми не втратили своїх позицій.

Про 23-річного командира роти лейтенанта Василя Тарасюка у бригаді ходять легенди. У протистоянні з ворогом він неодноразово вражав своєю мужністю. У боях з ворогом отримав три осколкові поранення, чотири контузії.

... Того ранку «Тайфун» (позивний Тарасюка, - **авт.**) як завжди робив обхід укріплень своєї роти. Зазвичай, у таку пору ворожі артилерійські обстріли були рідкістю. Та, вочевидь, бойовики щось задумали. Лінію оборони відразу кількох ротних позицій накрили рясні мінометні розриви. А просто навпроти передового взводу з'явився російський Т-72, який став гатити прямою наводкою по укріпленнях підрозділу. Стріляв, як у тири!

Лейтенант перебіжками дістався до найближчого станкового протитанкового гранатомета і узявся до справи. Він перевіряв заряд, навів ствол на танк, зосередився, зробив перший постріл. Дав маху!.. Гарячково перезарядившись, лейтенант скорегував приціл і вистрілив удруге. Корпус танка огорнув чорний дим!

«Сімдесятдвійка» на такій дистанції виявила стрільця миттєво. Деякий час танк і Василь робили один по одному постріл за пострілом.

А потім вони влучили одночасно: граната лейтенанта – під башту, а танковий снаряд ущент розтрощив позицію СПГ.

Ще добрих півгодини «Тайфун» керував боєм. На зміну підбитій «сімдесятдвійці» прийшла інша. І хоча вона уражала позиції сусідньої роти, Василь не міг залишатися осторонь. Оскільки його підрозділу

було зручніше бити по цьому танку. Дистанція до нової цілі доволі значна, влучити у панцирник було важкувато. Але відволікти увагу ворожого екіпажу на себе рота Василя могла, що вона й успішно зробила...

Про що згадує Василь Тарасюк сьогодні? Безумовно, передусім про мужність українських військовиків, їхнє протистояння ворогу на Сході країни. Саме про це і розповідав він під час свого перебування у альма-матер, коли курсанти-першокурсники склали Військову присягу, даючи головну у своєму житті клятву Україні та її народу.

– Узимку я отримав поранення у коліно, але від госпіталізації відмовився: медичну допомогу мені надали у військовій частині, – розповів він. – Вже у квітні, коли тривав двобій із ворожим танком, отримав серйозну черепно-мозкову травму. А потім було чотиримісячне лікування, після якого я повернувся у стрій своєї рідної 72-ї омбр.

Із нагородженням орденом «Золота Зірка» його гаряче привітали командир військової частини полковник Андрій Шовкунов і всі співслужбовці. Вдома, безумовно, зраділа родина: мати – Марія Адамівна, батько – Олександр Володимирович, сестри – Тетяна та Юлія, які проживають у смт Заболоття на Волині.

Безліч привітань отримав наш Герой і у стінах Національної академії сухопутних військ, де виступив перед молодістю зміною вишу, побував у курсантів факультету бойового застосування військ, де навчався.

Про лейтенанта Тарасюка добре відгукуються усі, хто пам'ятає його курсантом. Начальник факультету бойового застосування військ полковник Артур Луньков зазначив, що це був принциповий, врівноважений командир курсантської групи, відмінно навчався і як результат отримав – диплом з відзнакою.

– Про Василя можу сказати лише добрі слова. Скромна, порядна людина, яка не вміла говорити неправду, – додав начальник кафедри тактики полковник Сергій Похнатюк. – Але вирізнявся з-поміж інших не лише чесністю: був цілеспрямованим. Щодо предмету «Тактика», то з цієї дисципліни навчався добре, був сумлінним та серйозним, розумів, що підготовка командира підрозділу поверхових знань не визнає.

Лейтенант Тарасюк і зараз подумками на Донбасі, де його побратими продовжують давати гідну відсіч ворогу. Потрібно було бачити-чути, з яким бажанням він спілкується з ними телефоном. Стримано відповідає на привітання з високою нагородою, більше цікавиться ситуацією в зоні відповідальності підрозділу. Кажє, що докладе усіх зусиль, аби продовжити бойову службу. Лишень би здоров'я не підвело.

Про що згадує Василь Тарасюк сьогодні?

Безумовно, передусім про мужність українських військовиків, їхнє протистояння ворогу на Сході країни. Саме про це і розповідав він під час свого перебування у альма-матер, коли курсанти-першокурсники склали Військову присягу, даючи головну у своєму житті клятву Україні та її народу. – Узимку я отримав поранення у коліно, але від госпіталізації відмовився: медичну допомогу мені надали у військовій частині, – розповів він. – Вже у квітні, коли тривав двобій із ворожим танком, отримав серйозну черепно-мозкову травму. А потім було чотиримісячне лікування, після якого я повернувся у стрій своєї рідної 72-ї омбр.

Начальник Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного генерал-лейтенант Павло ТКАЧУК

«ФАХОВІСТЬ НАШИХ ВИХОВАНЦІВ У ВІЙСЬКАХ НЕ ПІДДАЄТЬСЯ СУМНІВУ»

Бесіду провів Ігор МАХНО

Росія не змогла передбачити силу українського національного духу. Її керівництво сподівалось на підтримку, так би мовити, теплий прийом проросійських верств Сходу та Півдня країни, вважало, що достатньо підготувало їх, сформувавши міфічні образи «фашистів» та «бандерівців». А не сталося!.. Люди згуртувалися, окрім частин та підрозділів, тисячі добровольців узялись за зброю і зупинили наступ російських сил та сепаратистських бандформувань. Тож бажання Кремля демонтувати українську незалежність, навпаки, закріпило Україну на карті Європи.

– Нині вже ні у кого не виникає сумніву, що Україна має потужні Збройні Сили, з якими доводиться рахуватися агресору. А понад три роки тому наше військо було у такому стані, що путінський «бліц-криг» виглядав реальністю...

– Ворог дійсно планував «російський марш до Києва». Однак, Кремлю не судилось здійснити свої наміри... Попри недостатню кількість боездатних військових частин та підрозділів, ми зупинили агресора. Зробили це, передусім, завдяки українським військовикам і кожному патріоту, якому небайдужа доля Батьківщини. Український народ довів: країна не є беззахисною і ніколи не здасться на милість Москви. Ціною неймовірних зусиль, у тому числі, на жаль, і втрачених життів українців, ми вистояли і нині даємо гідну відсіч російському агресору та сепаратистам.

– Власне це засвідчило, що міць війська визначається не лише сучасними технікою та озброєнням, що в її основі, передусім, люди з їхнім нестримним бажанням протистояти ворогу.

– Росія не змогла передбачити силу українського національного духу. Її керівництво сподівалось на підтримку, так би мовити, теплий прийом проросійських верств Сходу та Півдня країни, вважало, що достатньо підготувало їх, сформувавши міфічні образи «фашистів» та «бандерівців». А не сталося!.. Люди згуртувалися, окрім частин та підрозділів, тисячі добровольців узялись за зброю і зупинили наступ російських сил та сепаратистів. Тож, бажання Кремля демонтувати нашу незалежність, навпаки, закріпило Україну на карті Європи.

– Павле Петровичу, Ви неодноразово говорили, що у Вас до цієї війни особливо ставлення, адже не можете змиритися зі смертями українців і вихованців нашої Академії...

– Я свідомий того, що війна завжди несе смерть і каліцтво, кров і сльози. Але змиритись з цим не можу. Особливо, коли бачу, що у світі вирує мирне, спокійне життя, і люди живуть у своє задоволення. Під час бойових дій на Донбасі загинули понад 250 молодших офіцерів. Більшість із нагороджених бойовими орденами – лейтенанти та капітани. Внесок цієї категорії офіцерів у збройний захист України важко переоцінити.

Наші вихованці також гідно виконують свої обов'язки на цій війні. За мужність і героїзм вже понад 300 із них відзначені державними нагородами, 9 – стали Героями України! На жаль, 54 випускники віддали своє життя за Батьківщину. А сотні із тих, хто отримав поранення, продовжують захищати свою землю на передовій. І вони запевняють, що воюватимуть до Перемоги!

– Третій рік поспіль в Академії проходять гочасні випуски. Чи позначається скорочений термін навчання та вишколу на якості підготовки фахівців? Адже, чого приховувати, доводиться чути і такі твердження.

– Знаєте, нещодавно прочитав, що за роки незалежності України військові навчальні заклади підготували близько 80 тисяч офіцерів. Та лише половина з них залишилась на військовій службі. З нашої Академії, а раніше інституту, за цей період надійшло у війська понад 6 000 вихованців. І лише незначний відсоток після закінчення вишу та кількох років офіцерської служби надав перевагу цивільному життю. А це є свідченням того, що ми виховуємо офіцерів з дійсно патріотичними переконаннями, і продовжуємо це наполегливо робити, особливо з початком війни на Донбасі.

Щодо вишколу наших вихованців, то не вважаючи на достроковий випуск та пріоритетне використання Міжнародного центру

Приміром, кафедра вогневої підготовки повністю забезпечила виконання вправ за новим Курсом стрільб, який скориговано згідно з досвідом учасників АТО. А зважаючи на те, що в артилерійські підрозділи надходять нові зразки озброєння, у програмі підготовки майбутніх офіцерів-артилеристів заплановано виконання вогневих завдань із самохідної гаубиці 2С1, гаубиці-гармати Д-20, міномета КБА-48М1.

миротворчості та безпеки для заходів бойової підготовки військ, ми у повному обсязі виконали практичну складову програми підготовки курсантів. Оскільки полігонна база не могла одночасно розмістити усі факультети, польові навчання проводили поетапно. При цьому, зрозуміло, жодних послаблень не було. Все відбувалося з максимальним акцентом на якісному виконанні завдань.

Приміром, кафедра вогневої підготовки повністю забезпечила виконання вправ за новим Курсом стрільб, який скориговано згідно з досвідом учасників АТО. А зважаючи на те, що в артилерійські підрозділи надходять нові зразки озброєння, у програмі підготовки майбутніх офіцерів-артилеристів заплановано виконання вогневих завдань із самохідної гаубиці 2С1, гаубиці-гармати Д-20, міномета КБА-48М1.

Ми відрегулювали також формат проведення практичних занять за тематикою «навчальних центрів». Якщо раніше за програмою вдосконалення практичної підготовки займався лише перший курс, то вже з минулого навчального року ми залучали другий і третій. На належному рівні були проведені і курси вдосконалення практики з виживання, психологічної підготовки і тактичної медицини, мінної безпеки тощо.

Близько 2 000 майбутніх офіцерів пройшли стажування у військах. На виконання рішення Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України генерала армії України Віктора Муженка курсанти всіх курсів позапланово відряджались у військові частини, які після повернення із зони АТО відновлювали свою боєздатність. Вони мали можливість реально переймати досвід від безпосередніх учасників бойових дій, набувати навичок роботи з військово-службовцями як контрактної служби, так і з призваними за мобілізацією, які здебільшого є старшими за віком.

Ми свідомі того, що війна на Сході вимагає кваліфікованих кадрів первинної офіцерської ланки. Тому й підготовку майбутніх

офіцерів здійснюємо відповідно до вимог сьогодення. За відгуками командирів бойових з'єднань та частин фаховість наших випускників не піддається сумніву.

Поточного року у війська відбуло близько двохсот офіцерів, і я знаю, що усі вони гідно виконуватимуть свої обов'язки, воюватимуть вправно, мужньо та самовіддано, як це робили й роблять випускники нашої Академії. Вже наступного 2018 року відбудеться перший, так би мовити, бойовий випуск офіцерів: лави українського війська поповнять лейтенанти, які 2014 року були солдатами та сержантами у зоні проведення Антитерористичної операції.

– Не так давно завершилася вступна кампанія, Академія поповнилася першокурсниками. Чим відрізняється цей набір від попередніх? Як здійснюється всебічне забезпечення курсантів, чи, бува, не дошкуляють проблеми щодо організації їхнього навчання, харчування та проживання?

– Складна воєнно-політична ситуація в державі жодним чином не позначилася на кількості охочих здобувати військову освіту саме в Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Щороку набір зростає. Цьогоріч понад тисячу юнаків та дівчат, успішно подолавши екзаме-наційні «бар'єри», з початком вересня почали опановувати обраний фах.

Велике значення має те, що рік од року міцнішає бажання стати офіцерами саме в «атовців», які безпосередньо воювали на Донбасі, і не зі слів знають, що таке війна. На чотирьох курсах тепер навчаються 609 учасників бойових дій, 203 з яких вступили до вишу поточного року. Двадцять двоє курсантів-«атовців» відзначені державними нагородами. П'ятеро з них – першокурсники: за мужність та самовіддане виконання військового обов'язку під час проведення Антитерористичної операції сержант Богдан Макаренко, молодший сержант Тарас Додиченко, солдат Сергій Бабич нагороджені орденами «За мужність» III ступеня, а

Поточного року у війська відбуло близько двохсот офіцерів, і я знаю, що усі вони гідно виконуватимуть свої обов'язки, воюватимуть вправно, мужньо та самовіддано, як це робили й роблять випускники нашої Академії. Вже наступного 2018 року відбудеться перший, так би мовити, бойовий випуск офіцерів: лави українського війська поповнять лейтенанти, які 2014 року були солдатами та сержантами у зоні проведення Антитерористичної операції.

молодший сержант Павло Солод та старший солдат Олександр Немашкало медалями «За захиснику Вітчизни».

Жодних проблем з навчанням, розміщенням курсантів та їхнім забезпеченням відповідно до існуючих норм, немає. Процес відлагоджено роками, а усі можливі «нюанси» прораховуємо заздалегідь. З першого вересня запровадили нову систему харчування, яка здійснюється за Каталогом продуктів, загальноприйнятим в арміях країн-членів НАТО. У нашому каталозі, розробленому під керівництвом Міністра оборони України генерала армії України Степана Полторака, 355 назв. Відтак урізноманітнення інгредієнтів суттєво збільшує перелік страв. Відтепер курсанти самі вибирають, чим хочуть полакувати. Борщ, вареники, стейк із курятини, грецький салат та фрукти – ось такий обід у нашого вихованця. І відгуки про харчування лише позитивні. Забезпечують цей процес кваліфіковані фахівці за допомогою сучасного кухонного обладнання.

– Не секрет, що Збройним Силам України потрібні передусім піхотинці, танкісти, артилеристи, фахівці інженерної справи. А якість їхньої підготовки залежить від навчально-виховного процесу, скорегованого з урахуванням бойового досвіду та фаховості науково-педагогічних працівників, які здійснюють вишкіл курсантів.

– Надзвичайно дорого заплатили ми за цей бойовий досвід, особливо з початком війни. Більше припускати помилок не маємо права. Тому уся діяльність щодо підготовки офіцерів повинна і в подальшому мати передусім практичне спрямування. Лише польовий вишкіл з теоретичним підґрунтям дасть бажаний позитивний результат щодо підготовки кваліфікованого офіцера. Впродовж трьох останніх років ми щоразу вносимо конкретні зміни в організацію процесу навчання та виховання курсантів, систему його всебічного забезпечення.

Цілком природно, що зі збільшенням набору зростає і кількість науково-педагогічних

працівників на наших провідних кафедрах. Ми прийняли близько 100 нових викладачів, у тому числі понад 40 офіцерів з військ, які мають бойовий досвід. Серед них полковник Олександр Тимошук, підполковники Олег Манжай та Андрій Ящук, капітан Сергій Гасич. Ці офіцери дієво застосовують у навчанні курсантів особистий досвід, отриманий під час збройного протистояння на Донбасі. Мені приємно констатувати, що там, на фронті, вони були гідними командирами і належним чином проявляли себе у бойових умовах, а нині вони пристойні викладачі. І ділянка їхньої відповідальності не менш значуща.

Нещодавно дізнався, що у нас навчаються курсанти, командирами яких у зоні проведення Антитерористичної операції були нинішні викладачі. Так, комбатом у сержанта Богдана Макаренка був полковник Валерій Дурихін, який викладає на кафедрі вогневої підготовки. Як і на фронті, тепер цей офіцер наполегливо опановує свою нову посаду. І я бажаю йому, як і всім іншим, хто долучився до викладацької діяльності, якомога швидше адаптуватися до вимог академічної школи.

На якісний вишкіл майбутніх офіцерів позитивно впливає постійне залучення представників Академії до участі в АТО. Нині у нас таких офіцерів та викладачів вже півтори сотні, сорок з яких відряджалися на Схід за останній навчальний рік. Дев'ятнадцять з них відзначені державними нагородами, у тому числі на День Незалежності орденами «За мужність» III ступеня були нагороджені ад'юнкт науково-організаційного відділу підполковник Микола Туранський та випускник Академії старший викладач кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту майор Василь Дзяма.

– Два роки тому ми розмовляли про Вашу мрію створити «Форт «Гетьман Сагайдачний». З огляду на те, якої сили рік ог року набирають усі структурні підрозділи Академії, мрія невдовзі стане реальністю?

Велике значення має те, що рік од року міцнішає бажання стати офіцерами саме в «атовців», які безпосередньо воювали на Донбасі, і не зі слів знають, що таке війна. На чотирьох курсах тепер навчається 609 учасників бойових дій, 203 з яких вступили до вишу поточного року. Двадцять двоє курсантів-«атовців» відзначені державними нагородами.

На якісний вишкіл майбутніх офіцерів позитивно впливає постійне залучення представників Академії до участі в АТО. Нині у нас таких офіцерів та викладачів вже півтори сотні, сорок з яких відряджалися на Схід за останній навчальний рік.

Все потужнішою стає наша польова навчально-матеріальна база. Чого лише вартує Центр імітаційного моделювання, який відкрито під час українсько-американських командно-штабних навчань «Репід Трайдент - 2017».

Це комплекс світового рівня і відтепер тут готуватимуться штаби батальйонів, бригад, проводитимуться командно-штабні комп'ютерні навчання рівня «рота-бригада».

Ми обов'язково використовуватимемо Центр з його сучасними інформаційними технологіями і для навчання майбутніх офіцерів.

– Я давно виношую ідею щодо створення «Форту «Гетьман Сагайдачний» на зразок американських потужних центрів підготовки військових фахівців усіх рівнів. Це прогресивний крок, який надзвичайно позитивно позначиться на підготовці висококваліфікованих кадрів тактичної і оперативно-тактичної ланки для Сухопутних військ Збройних Сил України.

Для створення Форту є всі передумови: академічна база, 184-й Навчальний центр, Міжнародний центр миротворчості та безпеки, Науковий центр Сухопутних військ, Військовий коледж сержантського складу. А у вересні наступного року плануємо провести перший набір ліцеїстів. За підтримки керівництва держави та Львівщини, ми приступили до створення військового ліцею у місті Червоноград на базі колишньої школи-інтернату. Він стане надійним резервом нашого видового вишу, і навчатимуться там дійсно патріоти своєї Вітчизни, майбутні курсанти і офіцери Українського війська.

Офіцери Академії неодноразово відвідували подібні центри, зокрема, у Графенвері та Хохенфельці (Німеччина). Поряд з вивченням питань щодо навчання та вишколу підрозділів та військовиків, вони пересвідчилися, що умови для проживання

та відпочинку особового складу центрів та їхніх сімей просто ідеальні. Ми також повинні зважати на це. Тому разом з оборонним відомством докладаємо зусиль, аби створити належні соціально-побутові умови для життєдіяльності військовослужбовців Міжнародного центру миротворчості та безпеки, 184-го Навчального центру. В пріоритеті – забезпечення житлом офіцерів, військовослужбовців служби за контрактом, створення в гарнізоні належних умов для навчання дітей тощо. Все це сприятиме створенню інфраструктури сучасного, за стандартами НАТО, навчального центру з можливостями не лише для якісного вишколу, але й для проживання та відпочинку.

До речі, вперше заговорив про створення Форту з професором Юрієм Рудавським ще за його життя. На той час він очолював Національний університет «Львівська політехніка». Уважно вислухавши мене, Юрій Кирилович побажав, аби «зірки» цього проєкту «зійшлися» у потрібний час і у потрібному місці. А за кілька днів, підсумовуючи свою промову під час чергового випуску лейтенантів, він наголосив: «Вест-Пойнту у Львові бути!». Як на мене, «зірки» майже «зійшлися»!..

СВЯТО, ЯКЕ ОБ'ЄДНУЄ КРАЇНУ

Тетяна КУЦАК

Президент України Петро Порошенко з метою вшанування мужності та героїзму захисників незалежності і територіальної цілісності України, військових традицій і звичаїв Українського народу, сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу у суспільстві та на підтримку ініціативи громадськості 14 жовтня 2014 року підписав Указ, яким встановлено свято – День захисника України.

Цей день є дійсно особливим для українців, адже поєднав у собі три значущих підстави вважати його святковим: релігійну, державну та ідеологічну. 14 жовтня – День Покрови Пресвятої Богородиці – старовинне християнське свято, встановлене на честь явлення Пресвятої Богородиці 910 року в Константинопільському Влахернському храмі. Під час облоги ворогами міста святий подвижник Андрій Юродивий побачив у небі Матір Божу, яка опустила додолу омофор (покривало у вигляді широкого шарфа, котре зазвичай носять жінки навколо шиї), прийнявши їх під свій захист. Після цього противник відступив, а місто було врятовано.

14 жовтня відзначається також День Українського козацтва. Це свято встановлено Указом Президента України 1999 року, враховуючи історичне значення й заслуги козацтва в утвердженні української державності та його вагомий внесок у сучасний процес державотворення. Саме Богородиця з давніх-давен є покровителькою українського козацтва. Вона була їхньою заступницею у походах та боях, її зображення було викарбуване на хрестах, які носили козакі.

День створення Української повстанської армії також припадає на 14 жовтня. Воїни УПА, які десятиліттями боролися за звільнення України від німецького, польського та радянського панування, також віддалися під опіку Божої Матері. Українські повстанці, незважаючи на те, що не отримували жодної зовнішньої допомоги, лише за підтримки свого народу продовжували боротьбу і після завершення Другої світової війни – аж до кінця 50-х років ХХ століття. Їхня діяльність насправді не обмежувалась територією Галичини і Волині, як стверджувала і продовжує стверджувати кремлівська пропаганда, а поширювалася на інші регіони України.

Пресвята Богородиця й нині залишається заступницею усіх українських військових. Сучасна Українська армія, від часу її створення у 1991 році, на заміну радянським символам почала активно запроваджувати козацькі. На прапорах українських військових частин замість червоної зірки з'явилися козацькі хрести і національний герб – тризуб, а іменами козацьких полководців стали називати військові навчальні заклади і військові формування, у тому числі і наш видовий виш, який названо на честь гетьмана Петра Сагайдачного.

Саме тому День захисника України – свято пам'яті усіх воїнів та ветеранів, день вшанування тих, хто упродовж століть боронив та сьогодні захищає Українську землю. Їхня героїчна звичаїв завжди буде прикладом для прийдешніх поколінь.

14 жовтня – дата, яка символізує нерозривний зв'язок усіх поколінь захисників України: воїнів Київської Русі, козаків, учасників збройних формувань УНР та ЗУНР, українців, що воювали на фронтах Другої світової війни, воїнів Української повстанської армії.

Старший сержант
Олексій КОЧЕТОВ,
нагороджений орденом
«За мужність» III ступеня

«Те, що зробив Президент України Петро Порошенко, встановивши День захисника України саме 14 жовтня, потрібно було здійснити одразу після проголошення Україною незалежності»

Захист Вітчизни від зазіхань з боку тих, хто час від часу намагається загрожувати державним засадам – свята справа. Вона вимагає від людей сміливості, честі та відваги, а часом і самопожертви.

Як на мене, це свято насамперед тих, хто сьогодні зі зброєю в руках боронить нашу землю від російсько-терористичної орди. Але водночас це свято всіх українців, яким не байдужа доля власної країни. Це свято сивочолих ветеранів і військовослужбовців усіх поколінь, сучасних військових та тих, хто прийде їм на зміну.

Також це свято тих жінок, які чекали своїх рідних з армії, ділили з ними нелегку військову долю. Отже, День захисників Вітчизни – всенародне свято.

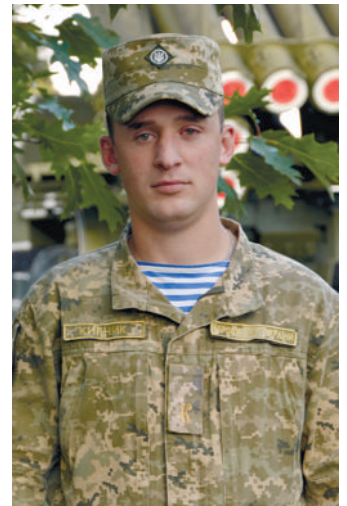
Курсант
Артем КИРНИК,
нагороджений орденом
«За мужність» III ступеня та
медаллю «Захиснику Вітчизни»

Я давно мріяв стати військовим, адже професія захищати Батьківщину – найпочесніша з усіх існуючих на землі. Не можу зрозуміти тих, хто уникає військової служби. Хіба вони не усвідомлюють, що окрім виконання конституційного обов'язку, загартовують і своє тіло, і свій дух.

Розвідником воював на фронті. Нині опановую обрану професію в одному із кращих військових навчальних закладів не лише України, але й світу. Я буду офіцером і продовжу боронити свою землю!

Доволі часто доводилося чути, що нам нічого захищати, бо за 25 років незалежності, так і не створили державу.

Я іншої думки. Україна була, та ворог із середини руйнував її. А нині, окрім російської агресії, маємо економічні негаразди... Їх не уникають, це природний процес становлення молодого держави, яка прагне приєднатися до європейської спільноти.

«Я порівнюю нинішній стан країни з хворобою, яку потрібно подолати. І ми це зробимо! Адже про це мріяли усі ті, хто віддав своє життя за світле майбутнє українського народу»

Молодший сержант
Павло СОЛОД,
нагороджений медаллю
«Захиснику Вітчизни»

«Свято захисника України у день 14 жовтня – це повернення до кращих традицій українського народу»

Так, ми миролюбна, працююча нація і ніколи не зазіхали на інші території. Та ворог думав, що ця миролюбність допоможе йому поневолити нас. Однак він прорахувався: ніколи українець не погодиться на те, щоб у нього забрали свободу і землю. Він боронитиме її доти, доки не вижене ворога за межі держави. Саме це і роблять нині наші співвітчизники на Донбасі. Вони вірять у перемогу і ніколи не зрадять своїм переконанням.

Тож мир треба не тільки берегти, але й вміти його захищати. А для цього потрібні військові фахівці. Власне це й змусило мене обрати навчання в Академії. І я буду офіцером! Це найпочесніша професія! І не лише для сильної половини суспільства, але й для жінок, які разом з чоловіками захищають Україну.

ІСТОРИЧНИЙ ПОСТРІЛ ВАДИМА СУХАРЕВСЬКОГО

«Важливою перешкодою для українців у війні проти Росії – як у минулому столітті, так і у нинішній війні – був психологічний бар'єр, що стримував їх від пострілу у ворога. У нинішній війні цей бар'єр допоміг подолати український офіцер Вадим Сухаревський, який першим відкрив вогонь зі свого БТРа по бойовиках Гірка, що атакували наших бійців. Він врятував українських військовиків. А постріл Сухаревського – дійсно історичний!».

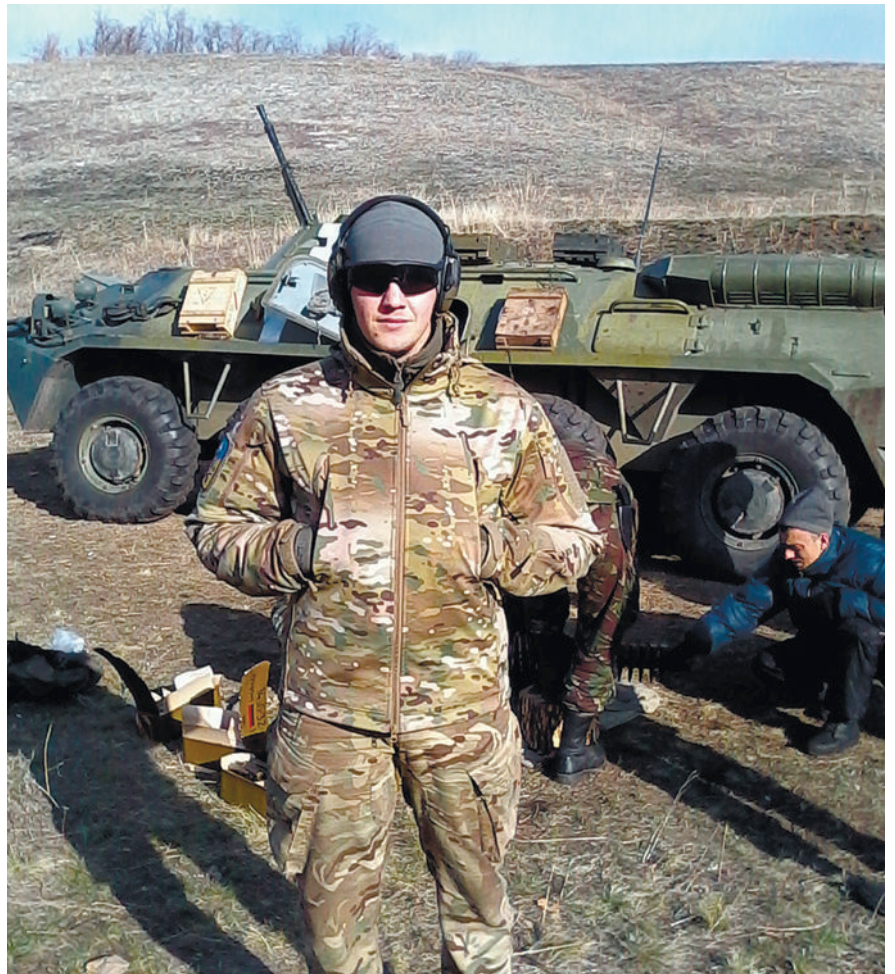
Роман КОВАЛЬ,
український історик

13 квітня 2014 року, у відповідь на вторгнення диверсійних загонів і захоплення групою Гірка-Стрелкова відділення міліції у Слов'янську, виконуючий на той час обов'язки Президента України Олександр Турчинов оголосив про початок Антитерористичної операції. Та чи знаєте ви, що саме того дня під час зіткнення біля села Семенівка (передмістя Слов'янська) з ворогом командир 3-ї роти на той час 80-ї аеромобільної бригади ЗСУ (зараз – 80 одшбр) старший лейтенант Вадим Сухаревський здійснив перший постріл у цій війні з українського боку?

Вадим Сухаревський закінчив видо-вий виш 2009 року. Нині – майор, кавалер орденів Богдана Хмельницького II і III ступенів, командує батальйоном морської піхоти 36-ї бригади берегової оборони ВМС ЗСУ.

Саме 13 квітня 2014 року Вадим Сухаревський відкрив вогонь у бік ворога, щоб врятувати співробітників СБУ, які потрапили у засідку російських диверсантів на околиці Слов'янська. Важко поранений у тому бою підполковник групи спецпризначення «Альфа» Служби безпеки України Андрій Дубовик згодом у госпіталі розповідав, як по них прицільно із «зеленки» вели вогонь бойовики, а всі їхні пересування та маневри були добре помітні ворогу.

«Ситуація стала зовсім критичною, коли через брак набоїв вогонь у відповідь помітно ослаб. Шанси на порятунок були примарними. Від втрати крові я почав засинати, коли кризь сон почув, як за моєю спиною запрацював крупнокаліберний кулемет, – пригадує він.

– Озирнувся і побачив БТР наших десантників... Я знав, що у них був суворий наказ: у бій не вступати і не піддаватися на провокації... Та цей офіцер самостійно прийняв рішення і попри все прийшов нам на допомогу! Він зупинив вогонь з «зеленки», і противник відступив. Шкода, не знаю його імені».

Цим героєм був Вадим Сухаревський, який у критичній обстановці зорієнтувався миттєво. Офіцер узяв на себе відповідальність і переламав хід бою. Згодом він воюватиме під Слов'янськом, Луганськом та Георгіївкою, виявлятиме при цьому мужність і героїзм. Та передусім пам'ятатиме про свій перший бій з ворогом.

Його рота з початком агресії була одним із небагатьох повністю боєздатних підрозділів. Усі військовослужбовці – контрактники. Спочатку їх перекинули на оборону Луганського аеропорту, але 12 квітня, коли російські диверсанти захопили Слов'янськ, десантники отримали наказ передислокуватися туди. Вранці 13-го на шести БТРах вони розпочали марш у заданий район, аби зустрітися з загonom спецпризначення ВМС «Омега» на

«Я виставив охорону, однак місце для зупинки було не зовсім вдалим. Ми розташувалися на жвавій трасі, повз нас постійно проїжджали автомобілі. Не привертати увагу ми не могли, – розповідає офіцер. – Невдовзі підїхали керівники СБУ і разом з нашим командуванням почали радитися щодо подальших дій. Причому легковики керівництва стояли майже на трасі, а мої БТри знаходилися за 100-150 метрів осторонь від неї, на галявині. Мені повідомили, що підрозділ продовжить рух до пункту дислокації «Омега» одразу, коли остаточно визначаться з маршрутом»

Випускник нашого видового вишу 2009 року майор Вадим Сухаревський за особливі заслуги у захисті державного суверенітету, територіальної цілісності, зміцнення обороноздатності та безпеки України, особисту мужність і героїзм, виявлені при виконанні військового обов'язку в умовах, пов'язаних з ризиком для життя, нагороджений орденом Богдана Хмельницького III (2014) та II (2016) ступенів.

летовищі поблизу Слов'янська. Однак у Семенівці десантники їх не зустріли; спецпризначенців висадили в іншій точці. Відтак рота Сухаревського стала першим підрозділом ЗС України, який прибув під Слов'янськ.

Зрозуміло, що всі ці події розгорталися під прискіпливим спостереженням противника. І не використати фактор раптовості вони не могли. І коли близько восьмої ранку десантники приготувалися до руху, із білого легковика, що зупинився на трасі, автоматники відкрили вогонь по співробітниках СБУ. Майже одночасно їх підтримали бойовики із «зеленки», яка була у кількох сотнях метрів від українського підрозділу.

«Перша думка, яка промайнула, що це, можливо, якась гра на зразок страйкболу. Але, коли по БТРах почали дзенькотити кулі, я одразу зрозумів: це справжній бій. Миттєво доповів командуванню, але знову отримав наказ: у жодному разі вогонь не відкривати. А вогневий контакт був швидкоплинним і на короткій дистанції. Наших товаришів вбивали, а ми бездіяли, спостерігаючи у приціли. Противник діяв дуже зухвало, наче знав, що йому неважко дати відсіч. Та коли за кілька хвилин побачив, що «альфівці» відстрілюються і у них поранені, а від «зеленки» ворог групами по двадцять

чоловік перебіжками, парами грамотно просувається у наш бік, прийняв рішення вступити у бій. Усвідомлював також, які б не були команди, а відповідальність за загибель українських військовиків лежатиме на мені», – пригадує Вадим.

Відтак Сухаревський віддав команду висунутися вперед, а сам сів на місце стрільця: щоб уся відповідальність за відкриття вогню була лише на ньому. З перших кулеметних черг диверсанти «розсипалися» і почали відхід. Вони швидко вийшли з бою, діяли досить грамотно, цьому також сприяла місцевість.

«Ми не стали переслідувати ворога. Такого наказу не було. Я швидко організував евакуацію поранених, відправивши один БТР у лікарню, а з іншими продовжив виконання завдання. Певна річ, якби ми відразу провели контратаку, то з огляду на наші сили, завдали б ворогові більших втрат. Не виключаю, що можливо, знищили б усіх диверсантів. Але таке завдання перед нами не стояло».

Звісно, тоді схвальних відгуків про свій перший бій з ворогом Сухаревський не почув. Про жодні нагороди мови також не було. Зрештою, про це й не думав. Він, офіцер, який присягнув захищати

Україну і виконував свій обов'язок. Для нього головним було те, що він вступив у бій, а пізніше вчасно доставив важкопоранених у лікарню. Ротний врятував життя «альфівцям». На жаль, капітан СБУ Геннадій Біліченко у тому бою загинув.

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ У ПІДГОТОВЦІ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ

Заступник начальника Національної академії по роботі з особовим складом — начальник відділу полковник Юрій ГУСАР

Кардинальні зрушення у суспільстві, породжені прагненням народу до самореалізації, зумовили зміни, що стосуються усіх і кожного. На вістрі цих змін опинилися Збройні Сили України, які набувають нових обрисів з огляду як на виклики, так і на перспективи європейського майбутнього.

В аналітичній доповіді «Система підготовки кадрів для сил безпеки України: проблеми та перспективи розвитку», підготовленій експертами Національного інституту стратегічних досліджень, зазначається, що невід'ємною складовою підвищення національних безпекових і оборонних спроможностей виступає модернізація системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для сектору безпеки і оборони України за стандартами ЄС та НАТО. Така модернізація покликана реально посилити спроможність нашої держави протистояти агресії Російської Федерації, гарантувати мирне майбутнє України як суверенної, демократичної і правової держави, а також забезпечити кадрами функціонування національної системи своєчасного виявлення, запобігання і нейтралізації зовнішніх та внутрішніх загроз національній безпеці.

Війна, що триває вже понад три роки, стала екзаменом на зрілість нашого колективу, його спроможності не тільки підтримувати високий рівень підготовки в умовах змін, але й вчасно адаптуватись до нових викликів сьогодення. Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Петро Порошенко так висловився про наш видовий виш під час візиту до Львова 14 липня:

«Гордістю Львова, гордістю Львівщини і гордістю України є Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра

Сагайдачного. Для мене це надзвичайно важливо».

Ці слова є офіційною оцінкою нашої з вами діяльності, привселюдним визнанням досягнень та заслуг у підготовці військових фахівців.

Зрозуміло, це накладає додаткову відповідальність, і ми перебуваємо під постійною посиленою увагою як керівництва Збройних Сил України, так і всього українського суспільства, зокрема, львівської громади. А вже за час війни за виявлені мужність, героїзм та вірність Військовій присязі державними нагородами було відзначено понад три сотні наших вихованців.

Навчальний рік, що розпочався, є першим роком, коли на всіх курсах навчаються учасники Антитерористичної операції. Ці курсанти складають особливу категорію майбутніх офіцерів, оскільки вони виконували завдання у бойових умовах, обізнані з особливостями застосування професійних військових знань, чітко уявляють обставини та перспективи, які їх чекають після отримання офіцерських погонів. Серед наших курсантів сьогодні понад 600 учасників АТО, двадцять двоє з яких відзначені державними нагородами.

Ми повинні враховувати, що ця категорія має особливий життєвий досвід, потребує вирішення своїх соціальних питань. Вони безперечно мають дійсно високу мотивацію до навчання, але об'єктивно в переважній більшості є дещо слабшими у фундаментальних науках.

Одним із основних напрямів кардинальних змін стала підготовка військових фахівців.

Національна академія сухопутних військ докладає чимало зусиль для того, щоб бути флагманом позитивних зрушень у військовій освіті.

Серед наших курсантів сьогодні понад 600 учасників АТО, двадцять двоє з яких відзначені державними нагородами. Ми повинні враховувати, що ця категорія має особливий життєвий досвід, потребує вирішення своїх соціальних питань.

Вони безперечно мають дійсно високу мотивацію до навчання, але об'єктивно в переважній більшості є дещо слабшими у фундаментальних науках.

Важливо не забувати, що ми не створюємо «просто фахівця», умовно кажучи неодоухотворену «сокиру», якою можна будувати дім, але якою можна вчинити злочини. Для нас найгірший варіант – забути про кінцеву мету нашої діяльності. А вона полягає у тому, щоб підготувати саме військового спеціаліста, який буде відповідальним громадянином держави, і у своїх діях керуватиметься вищими цінностями, етикою та мораллю.

Також необхідно чітко розуміти особливості їхнього соціально-демографічного складу. Наприклад, дев'ять відсотків наших курсантів одружені, а чотири відсотки – виховують дітей. У педагогічній діяльності такі дані необхідно враховувати.

Нааявність серед курсантів учасників АТО також впливає на парадигму відносин. Гадаю, колективи кожного вищого навчального закладу України з великим задоволенням працювали б з такими слухачами, курсантами чи студентами, які практично вже знайомі з обраною професією, і прийшли за поглибленням своїх знань та досвіду.

Цей навчальний рік є своєрідним рубежем – ми потребуємо остаточного та системного закріплення всіх позитивних напрацювань попередніх років, запровадження усіх здобутків, які були успішно апробовані. Разом з тим, перед нами постають нові виклики, на які ми маємо дати відповідь. Ці виклики є наслідками нових реалій у суспільстві, тому нехтувати ними не маємо права.

У першу чергу, це ціннісні виклики.

1. Усвідомлення кожним науково-педагогічним працівником головної мети своєї діяльності.

Важливо не забувати, що ми не створюємо «просто фахівця», умовно кажучи неодоухотворену «сокиру», якою можна будувати дім, але якою можна вчинити злочини. Для нас найгірший варіант – забути про кінцеву мету нашої діяльності. А вона полягає у тому, щоб підготувати саме військового спеціаліста, який буде відповідальним громадянином держави, і у своїх діях керуватиметься вищими цінностями, етикою та мораллю.

2. Патріотична передумова.

Кожна особа є патріотом. Це нормальний стан – пишатися приналежністю до свого народу, пишатися своєю країною. Така людина діє більш вмотивовано. Майбутній офіцер, який незабаром захищатиме державу, не може не бути патріотом. Це – аксіома. Патріотизм не може існувати як проста декларація. Він формується на ґрунтовних знаннях про історію, звичаї, культуру, досягнення свого народу. Патріотизм потребує активного прояву у навчанні, змаганнях, допомозі іншим.

3. Підготовка курсантів до виконання суспільних функцій у державі.

Служба у Збройних Силах України дає великий кредит довіри у суспільстві (нагадаю, що останні роки стабільно – третє місце після церкви і волонтерів). Це покладає велику відповідальність на кожного військовослужбовця, хто у військовому однострої, навіть із курсантськими погонами. Одним із завдань колективу Академії є формування чіткого усвідомлення кожним курсантом свого дійсно високого покликання у житті.

4. Формування відповідальності.

У нас подвійна відповідальність – ми не просто відповідаємо за навчання та життя курсантів під час занять. Ми, фактично, несемо відповідальність за життя офіцера, який вже завтра піде на війну, чи поведе за собою солдатів. Цю відповідальність потрібно прищеплювати, про неї слід нагадувати. Наш видовий виш тим і відрізняється з-поміж інших львівських вищих

навчальних закладів, що наші випускники повинні миттєво приймати відповідальні та правильні рішення.

У другу чергу, але не менш важливу, необхідно усвідомлювати й педагогічні виклики.

1. Посилення ролі особистого прикладу викладача для курсантів.

За Законом України «Про вищу освіту»: «Вища освіта – це сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей». Ці якості великою мірою залежать від самого викладача, від його спроможності бути прикладом у роботі над собою, у проведенні викладачем соціалізації курсантів. Освітня робота не може бути шаблонною, вона вимагає постійної творчої співпраці викладача із курсантом, аналізу поведінки у різних умовах.

2. Посилення ролі самостійної підготовки у навчанні.

Важливе місце у процесі навчання займає самостійна підготовка. Разом тим, аналіз психологічної готовності курсантів до самостійного навчання засвідчує доволі низький рівень самоорганізації. Відповідно, цей унікальний інструмент для роботи та саморозвитку залишається незадіяним у повній мірі. Отож, даруйте за тавтологію – наших курсантів треба вчити читатися.

3. Формування лідерських компетенцій.

Важливість та актуальність цього напрямку діяльності не викликає заперечень. Але потрібно розуміти, що лідерами неможливо стати без практики. Багато із завдань і функцій, які виконують викладачі, зможуть (після певного навчання, впровадження і контролю) виконувати самі курсанти. У цьому і буде полягати один із основних елементів формування їхніх лідерських якостей, що також стане дієвим механізмом прищеплення їм командирських навичок.

Для прикладу, День курсанта, проведений в червні поточного року, яскраво засвідчив, що нашим вихованцям під силу виконання важливих і складних завдань.

Третій виклик – це підтримання належного морально-психологічного стану та стану військової дисципліни.

1. Виховна діяльність.

Щороку стають відомими випадки, які є наслідками порушення військової дисципліни. Причини виникнення цих явищ різні: суспільна традиція «розслабитися», байдужість оточуючих до таких проявів, слабкість до виявлення протесту, а дуже часто – власна психологічна неготовність порушників військової дисципліни прогнозувати можливі наслідки своїх дій.

Найкращим способом боротися із цими явищами є профілактика. Кожен має свої способи профілактики порушень, кожен може вплинути на ситуацію: увагою до проблем курсанта, дотриманням справедливості, власним прикладом чи навіть звичайною дружньою порадою, яка допоможе зробити правильний вибір і відмовитися від негативного вчинку. У цьому випадку є

важливою роль викладача – не оминати увагою, а впливати зі свого боку.

2. Розуміння та вирішення актуальних соціальних потреб та запитів курсантів.

Для того, щоб ефективно співпрацювати з курсантами, потрібно знати докладніше про них, про їхні потреби, про те, що їх хвилює. Перед викладачами стоїть завдання не тільки доводити навчальний матеріал, але й постійно налагоджувати із курсантами зв'язок на рівні нормально-го, робочого спілкування з колективом. І найкраще це робити із справжньою, непідробною увагою та повагою до курсантів.

3. Інформаційний супровід навчально-виховного процесу.

Останнім часом усі ми відчуваємо на собі особливості та щоденні прояви інформаційної війни. Немає людини, яка може стверджувати, що всі ці спецоперації впливу на свідомість її не торкаються. Що це означає? Ми повинні усвідомити, що інформаційно-психологічні операції проти нас продовжуватимуться й надалі. А для того, щоб зменшити їхній вплив, потрібно докласти багато зусиль, багато працювати над собою.

На сьогоднішній день викладач повинен чітко орієнтуватись у загальних політичних подіях та процесах, бути готовим відповісти на питання курсанта, дати роз'яснення, демонструючи при цьому чітку громадянську та патріотичну позицію.

2017-2018-й навчальний рік ставить перед Академією нові виклики у підготовці військових фахівців. Ці виклики зумовлені як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками. Тому, ми повинні в освітній діяльності приділити увагу завданням, які впливають на формування особистості військового фахівця, підвищують його мотивацію та усвідомлення мети і завдань професійної підготовки.

1. Підвищити персональну відповідальність науково-педагогічного працівника за результати його діяльності.

Кожен повинен розуміти, що від його внеску залежить майбутня професійна діяльність курсанта: яким офіцером він стане, якими категоріями мислитиме, які цінності для нього будуть важливими, а які – другорядними. І особистий приклад педагога у формуванні вищезазначеного є домінуючим. Усі науково-педагогічні працівники повинні відчувати свою відповідальність не тільки за їхнє навчання, але й за формування як особистості офіцера у надширокому розумінні цього.

2. Подальше впровадження в діяльність кожного педагога досвіду участі Збройних Сил України в Антитерористичній операції.

Не завжди доречним на сьогоднішній день є наведення прикладів війн минулого, коли під час АТО є низка наявних героїчних вчинків, чи проявів мужності та професіоналізму, в тому числі і випускниками нашої Академії.

Повинно бути об'єктивне використання тих надбань

Збройних Сил України, які є в більшості унікальними. Не секрет, що більшість з тих іноземних партнерів, які залучені до підготовки наших підрозділів у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки, серед основних своїх завдань визначають отримання досвіду саме від наших військово-службовців, який здобутий в реальній бойовій обстановці.

3. Якісна підготовка науково-педагогічних працівників.

Кількість науково-педагогічних працівників значно зростає відповідно до збільшення чисельності курсантів. Вкрай необхідно вирішувати питання підготовки молодих викладачів. Для цього доречно здійснювати обмін досвідом викладання дисципліни. Саме кафедри, як головні структурні елементи процесу навчання, повинні стати рушійною силою становлення молодих викладачів. Хто, як не начальник кафедри, знає специфіку предметів, що викладаються, здатен реально оцінити накопичений досвід та визначити тих науково-педагогічних працівників, чий рівень відповідає вимогам, а досвід потребує розповсюдження.

Найбільш доцільною формою реалізації обміну досвідом може бути персональна відповідальність (опіка) найдосвідченіших викладачів над молодими, або проведення кафедральних круглих столів чи семінарів з обміну досвідом.

4. Максимально повне включення науково-педагогічних працівників в усі аспекти життєдіяльності курсантів.

Неприпустимо в наш час тримати дистанцію між викладачем та курсантом. Не може викладач, як носій службового, часто бойового і загалом життєвого досвіду, обмежувати свою діяльність лише проведенням занять. Він є головною дієвою особою навчального закладу після курсанта. Вся потужність Академії, усі відділи, відділення та служби виконують свої функції та працюють до того моменту, коли викладач заходить в аудиторію чи виходить перед строем курсантів на полігоні. Після цього тільки викладач, його досвід, знання, якісна підготовка, власна патріотична позиція є запорукою формування майбутнього офіцера. А саме це і є головною метою нашої діяльності. Ціна помилок навчання та виховання на війні усім зрозуміла та не потребує обговорення.

5. Формування лідерів, спроможних бути прикладом для своїх підлеглих після прибуття в частину.

Зосередження уваги на формуванні лідерів є покликком часу, надсучасною течією. Необхідно усвідомлювати, що роль і місце офіцера у військовій структурі неможливо повноцінно реалізувати, якщо він не має сформованих навичок дієвого впливу на підлеглих.

Наша Академія дає достатньо знань для того, щоб випускник став компетентним офіцером. Але кожен повинен на практиці здобувати собі авторитет у частині, серед підлеглих із життєвим та бойовим досвідом, адже приходять у підрозділи ті, хто вже четвертий рік воює. Сформоване лідерство має стати тим важелем, який забезпечить молодому офіцеру шлях до успішного виконання обов'язків.

«НАЙВИЩА НАГОРОДА ДЛЯ МЕНЕ – ЦЕ ФАХОВІСТЬ МОЇХ ВИХОВАНЦІВ»

Ігор МАХНО

Усі, з ким спілкувався в Академії, стверджують, що, як людина, Олег Дідіченко дуже скромний та невибагливий, ніколи не хизується своїми успіхами. Скажімо, про його нагородження орденом Данила Галицького не всі у виші чули. Власне я дізнався лише тоді, коли готував друге видання книги «Світла пам'ять героям полеглим, честь і слава героям живим!». Шкодную, що розповіли про нього занадто стисло, тому виправляю цю прогалину зараз.

Про полковника запасу Олега Дідіченка я чув раніше. Знав, що є такий фахівець на кафедрі артилерійської розвідки, і відгуки про нього та його педагогічну діяльність лише позитивні. Та ось зустрітися якось не доводилося.

Років два тому я був «за крок» до знайомства з ним. Спонукала до цього розповідь нашого випускника. Переповідаючи про службу в зоні проведення Антитерористичної операції, він з надзвичайною теплотою згадував про те, як у скрутні хвилини на фронті телефонував до своїх академічних наставників за порадою. Серед тих, хто щоразу відгукувався на дзвінки, був і полковник запасу Олег Дідіченко.

Та наша зустріч тоді не відбулася. Спочатку через відрядження Олега Анатолійовича на Схід, а потім щоразу ставав на перешкоді брак часу, в основному через його науково-педагогічну діяльність як в Академії, так і у Міжнародному цен-

трі миротворчості та безпеки, де проходять вишкіл не лише майбутні офіцери, але й мобілізовані військовослужбовці.

Усі, з ким спілкувався в Академії, стверджують, що, як людина, Олег Дідіченко дуже скромний та невибагливий, ніколи не хизується своїми успіхами. Скажімо, про його нагородження орденом Данила Галицького не всі у виші чули. Власне я дізнався лише тоді, коли готував друге видання книги «Світла пам'ять героям полеглим, честь і слава героям живим!». Шкодную, що розповіли про нього занадто стисло, тому виправляю цю прогалину зараз.

Розпочну з першого відрядження Олега Анатолійовича у військові частини, які готували для відправки у зону проведення Антитерористичної операції. Він відбув на Схід у липні 2014 року у складі спеціальної групи саме з початком активних бойових дій. Тоді на українських захисників зійшла вся міць ворожої

артилерії. Людські втрати були надзвичайно великими, значних ушкоджень зазнали військова техніка та озброєння. Запобігти артилерійським обстрілам могли засоби української артилерійської розвідки. Однак їх у зоні АТО просто не було. Й звідкіля їм узятися, якщо до 2013 року підрозділи артрозвідки «пустили під ніж». На папері та у місцях зберігання радіолокаційні станції ще залишалися, але застосовувати їх проти ворога не могли.

– У компетенції відповідних органів розбиратися, що і як робилося у Збройних Силах упродовж усіх років нашої Незалежності. Я ж стверджую: скорочення підрозділів артилерійської розвідки було неприпустимим і злочинним кроком, – пояснює Олег Анатолійович. – Згадайте: навіть за радянських часів обов'язково були кадровані частини. Приміром, у полку, де за штатом було три артилерійських дивізіони, розгорнутою залишали

одну батарею, взвод управління і обов'язково батарею артилерійської розвідки. Тобто все було прораховано, передбачено. Тому і техніка експлуатувалася, і підготовка фахівців здійснювалася. Натомість наші радіолокаційні комплекси з початком бойових дій на Сході іржавіли у боксах. А машина, яка не експлуатується, – тим більше, що їй вже далеко за тридцять років, – швиденько виходить з ладу. Навчених екіпажів у нас також не було.

Тож з початком збройного протистояння перед вищим керівництвом оборонного відомства цілком природно постало питання: якнайшвидше розібратися з наявною спецтехнікою артилерійської розвідки і якомога швидше привести її до робочого стану. З липня до кінця вересня 2014 року у складі групи з визначення стану та відновлення засобів артилерійської розвідки мій співрозмовник займався саме цими питаннями.

У військових частинах, на базах і складах спецгрупа відбирала необхідні комплекси, оцінювала їхній стан та у короткі терміни відновлювала їх. Відтак були приведені у відповідність до вимог комплексу АРК-1М для 51-ї окремої механізованої бригади та 26-ї окремої артилерійської бригади. А ось решту комплексів для ще п'яти бригад (двох механізованих, двох танкових та артилерійської) відновлювали на Казенному підприємстві «Науково-виробничий комплекс «Іскра» (М.Запоріжжя) Державного концерну «Укроборонпром».

– Щоб зрозуміти про що мова, уточню: станції розвідки наземних рухомих цілей (СНАР-10) та контрбатарейної боротьби (комплекси АРК-1М) залишилися нам від Союзу, – пояснює Олег Анатолійович. – Їх випускали в Іжевську та Тулі, тобто у нинішній Росії. Зрозуміло, документації щодо їхнього ремонту на підприємствах ДК «Укроборонпрому» не було. Протягом кількох днів на заводі зосередили більше десяти комплексів АРК-1М і зміст нашої роботи полягав у тому, аби визначити конкретний характер несправності вузлів та блоків радіолокаційної апаратури та ЕОМ. Лише після цього фахівці з «Іскри», яке очолює Ігор Пресняк, приступали до відновлювального ремонту. Ремонтні бригади під керівництвом Ігоря Закерничного працювали з сьомої ранку до дев'ятої вечора, а при потребі й вночі.

Спецгрупа також працювала майже в цейтноті. Адже, як правило, лише два чи три дні відводилися на усунення несправностей. Тут же, на заводі, Дідіченко з колегами здійснював і підготовку екіпажів. Лише потім комплекс переправляли на криворізький або дніпропетровський полігон, де після проведення бойових артилерійських стрільб в інтересах підготовки екіпажу, він відбував у зону проведення Антитерористичної операції.

Щодо самих екіпажів, то здебільшого це були мобілізовані військовослужбовці, про якісний відбір яких відповідні структури, на жаль, не завжди дбали. Швидше діяли за принципом звітності. Олег Анатолійович не приховує, що доволі часто доводилося здійснювати перерозподіл обов'язків серед членів екіпажу. Передусім, через неможливість окремими військовиками опанувати конкретику дій. Ну не міг, скажімо, зварювальник за фахом здійснити ту чи іншу операцію на ЕОМ. А загалом до кінця вересня Дідіченко відновив 8 комплексів та підготував стільки ж екіпажів.

Робив це фахово, адже за плечима має достатній досвід і командирський, і викладацький. 1988 року закінчив Ленінградське вище артилерійське командне училище за спеціальністю «Артилерійська розвідка». 2006 року – Національну академію оборони України. Службу проходив виключно за фахом: командир взводу, батареї артрозвідки, начальник розвідки артилерійської бригади, командир розвідувально-артилерійського дивізіону, заступник командира розвідувально-артилерійського полку, начальник розвідки ракетних військ і артилерії Західного оперативного командування.

– Я завжди тримав себе в тонусі, щоб бути готовим до будь-яких питань стосовно експлуатації

та ремонту станцій, – зізнається співрозмовник. – Приміром, свого часу мій дивізіон поповнився випускниками Сумського артилерійського училища. Начебто і знання у лейтенантів були, і оцінки в дипломі з основних предметів високі, а конкретики щодо роботи їм бракувало. Доводилося донавчати їх. Разом з ними вдосконалював свої навички і я. На вищих командних посадах також завжди відповідально ставився до військових навчань, тренувань, при потребі завжди надавав допомогу підлеглим під час різноманітних перевірок.

2006 року, після скорочення посади начальника РВіА Західного ОК, полковник Дідіченко розпочав викладацьку діяльність. Каже, спочатку не міг звикнути до того, що його діяльність має інше спрямування. Згодом усвідомив, що перебуває саме у витоків підготовки офіцерів, які повинні стати дійсно фахівцями, і ця діяльність роботи не менш відповідальна, аніж командирські посади у військах.

За більш як десятилітню викладацьку діяльність Олег Анатолійович підготував понад сотню фахівців. З багатьма із них і нині підтримує зв'язок. Розповідає, що його перші вихованці випуску 2011 року зараз обіймають посади середньої ланки. Шкодує, що не завжди за фахом. Ось випускники 2014-2016 років вже служать виключно у

підрозділах артрозвідки. Серед них Олександр Гелета, Богдан Кудченко, Богдан Стеців, Андрій Карабан та багато інших. Війна змусила «верхи» усвідомити: такими спеціалістами нехтувати в жодному разі не можна. І не біда, що виходять вони на зв'язок зі своїм наставником, як правило, коли дошкуляють проблеми, що спілкуються переважно вночі. Це ж природно: іде війна...

Олег Дідіченко і сам не полишає можливості поповнювати багаж своїх знань. Вже двічі відвідував спеціальні курси, вивчаючи американські системи артилерійської розвідки, що впродовж останніх років надійшли на озброєння Українського війська. Слухачем, до речі, на рівні солдата, за допомогою американських військовослужбовців, які безпосередньо експлуатують ці системи, він ретельно опанував їх. Робив це для того, аби запровадити вивчення систем безпосередньо у видоному виші.

– Проходити курси, якщо ти знаєш, як побудована радіолокаційна станція, нескладно. Хоча наша і американська системи суттєво різняться. Якщо станції СНАР-10 та комплекси АРК-1М були узяті на озброєння наприкінці 70-х – початку 80-х років минулого століття, то американські станції серії AN/TRQ – це вже smart зброя третього тисячоліття. За 30 років технології пішли

не просто вперед, а шалено вперед, – розповідає Олег Анатолійович. – Колишні радянські станції складні в експлуатації, натомість американський аналог створено таким чином, аби виключити вплив людини на результат ведення розвідки. Якщо завдання американського розрахунку полягає в тому, щоб привести станцію у бойовий стан і з часом занотовані результати розвідки передавати артилерії, то наш екіпаж виконує безліч конкретних дій щодо пошуку, виявлення та засікання цілі.

Досить напруженим для Олега Дідіченка видався минулий рік, коли із зони проведення Антитерористичної операції почали відходити чергові хвилі мобілізації. Постала проблема донавчання військовослужбовців, які прийшли на заміну. Одночасно доводилося вирішувати питання усунення несправностей засобів артилерійської радіолокаційної розвідки, які виникли у процесі їх експлуатації за бойовим призначенням. За два тижні він проїхав майже всю зону АТО, – від Новозванівки, що в Попаснянському районі на Луганщині через Піски, Авдіївку до Кальчика Нікольського району, що на Донеччині, – відвідав усі «точки», де стоять на чатах екіпажі радіолокаційних комплексів.

– Під час цього відрядження я переконався, що свого часу ми добре попрацювали над відновленням станцій. Крім того, практично дослідили нове завдання для комплексів АРК-1М щодо виявлення та визначення району польотів безпілотних літальних апаратів та можливості наведення на них засобів вогневого ураження, – розповідає Олег Анатолійович. – Ще 2014 року я запропонував директору КП НВК «Іскра», що перш ніж відправляти відновлений комплекс на полігон, потрібно перевірити спроможність систем радіолокаційної апаратури виявляти безпілотники противника. Адже вони мають ефективну

площину розсіювання (ЕПР), тотожну ЕПР міни чи артилерійського снаряда. Виявляється, все спрацювало...

Нині разом із колегами Олег Анатолійович не лише передає свої знання та практичні навички майбутнім офіцерам-артрозвідникам, але й відпрацьовує рекомендації щодо бойового застосування засобів артилерійської радіолокаційної розвідки з урахуванням досвіду, набутого в АТО. Адже, на жаль, не всі розуміють, як працює радіолокаційна станція, і що вона є активною. Іншими словами, якщо станцію увімкнути на випромінювання, вона стає об'єктом розвідки для противника. А російська радіотехнічна розвідка досить розвинута. Тому у рекомендаціях пропонується обов'язково зважати на найелементарніші речі. Скажімо, без потреби станцію не включати, частіше змінювати місце дислокації, частоту.

Крім того, з появою нових гаджетів зростає також можливість швидкого та якісного розпізнавання об'єктів на екрані індикатора радіолокаційної станції. Якщо раніше оператор розпізнавав той чи інший предмет, будівлю на місцевості за допомогою карти, то нині це безпроблемно зробити за допомогою мобільного телефону, планшета з використанням програмно-апаратного комплексу «МАПА».

– Ми також рекомендуємо під час роботи на станціях СНАР-10, для зменшення часу на випромінювання та підвищення якості розпізнавання об'єктів на радіолокаційній картині місцевості, застосовувати періодичне фотографування екрану індикатора з подальшим виведенням знімків на екран планшета або телефону для порівняння розташування об'єктів. Для цього потрібно лише на кілька секунд періодично вимикати станцію на випромінювання, – пояснює Дідіченко. – Так от, зробивши перший знімок екрану, а через певний проміжок часу – другий, можеш порівняти їх. Скажімо, півгодини тому у визначеному

З випускниками
Національної академії
сухопутних військ старшими
лейтенантами Олександром
Кулаковським та
Володимиром
Святозильським.

Волноваха. Вересень 2016 рік.

Війна змусила «верхи» усвідомити: такими спеціалістами нехтувати в жодному разі не можна. І не біда, що виходять вони на зв'язок зі своїм наставником, як правило, коли дошкуляють проблеми, що спілкуються переважно вночі. Це ж природно: іде війна...

місці не було позначки від об'єкта, а тепер є. Будівля або дерево за цей час не може з'явитися. Висновок один: сюди перемістився якийсь рухомий об'єкт. Якщо ж діяти по-старому, то оператору потрібно було постійно вдивлятися в екран індикатора, що з часом приводить до послаблення уваги і швидкого викриття противником місця розташування твоєї станції.

До речі, саме за допомогою знімка засік ворога командир радіолокаційного взводу 14-ї окремої механізованої бригади капітан Дмитро Ураєв, який пройшов підготовку у нашому виші 2015 року, після призову по мобілізації. На відстані дев'ятнадцяти кілометрів колишній шоумен, режисер, продюсер та радіоведучий з Волині виявив артилерійську батарею, яка була замаскована під вітрогенераторами. Станція супроводила її вихід із укриття на вогневу позицію і передала координати нашій артилерійській батареї, яка і здійснила влучний вогневий нальот.

– Я пишаюся своїми вихованцями, адже набуті в Академії знання вони вправно застосовують під час бойового чергування на фронті, – підсумовує нашу бесіду полковник запасу Олег Дідіченко. – У цьому я особисто пересвідчився під час відрядження у зону АТО. Позитивні відгуки командирів щодо їхньої фаховості – це і є найвищою нагородою для мене, як, власне, і для моїх колег по викладацькому «цеху»!

Вже не вперше лави курсантів Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного поповнюють учасники бойових дій у зоні АТО.

Це – мужні люди, які пройшли важкими шляхами війни на Сході України. Захищаючи територіальну цілісність нашої держави, вони виконували відповідальні завдання у різних містах Донецької та Луганської областей, і усіх об'єднувало головне – патріотизм, готовність до самопожертви заради Батьківщини.

Відповідаючи на мої запитання, першокурсники факультету бойового застосування військ, де начальником полковник Артур Луньков, ділилися своїми думками щиро та відверто.

Першокурсники із бойовим гартом

Народився я у мальовничому селі Крупець Славутського району на Хмельниччині 23 січня 1993 року. Саме там закінчив загальноосвітню школу. Після отримання середньої освіти продовжив навчатися у Славутському державному професійному ліцеї на електрогазозварювальника, а потім кілька років ходив по заробітках.

У моїй родині військовиків не було, але після усіх відомих подій у державі 2014-го добровільно звернувся до військкомату та був мобілізований до Українського війська. Майже рік проходив підготовку у навчальному центрі біля смт Десна. До моєї першої військової професії механіка-водія середніх танків додалась ще одна – розвідник-кулеметник. Саме у цій якості я вперше потрапив у зону проведення Антитерористичної операції. Спочатку – сектор «В» (під Мар'інкою), потім був сектор «М» (Чермалик і Гранітне), згодом – знову сектор «В». Далі оборона ДАП-у та бої за шахту «Бутівка».

Крім цього, брав участь у бойових діях на Луганщині: селище Золоте Попаснянського району, де тривали запеклі бої. Пригадую, як 12 червня 2015 року ми захопили танк сепаратистів – справну та повністю заповнену бойову машину противника. Він «сів» у болоті, і екіпаж ворога його тимчасово залишив. Тоді ми дислокувалися біля шахти «Бутівка». У частині були дуже здивовані, коли побачили наш трофей – Т64 із боекомплект, у якого не було лише ПКТ.

Саме за цю операцію й був нагороджений орденом у 2016 році. Маю також відзнаку Всеукраїнської спілки ветеранів АТО та працівників силових структур «За заслуги».

Зараз навчаюся в ушлявленому навчальному закладі, але продовжую слідкувати за подіями у зоні Антитерористичної операції, цікавлюся діями наших військовослужбовців. Думаю, що патріотизму у нашої молоді поменшало. На жаль, одні мужньо продовжують боротьбу з агресором та сепаратистами, а інші роблять усе, аби не потрапити на фронт – видають з себе хворих чи ховаються за кордоном. Хіба це патріотизм ?

**Молодший сержант
Тарас ДОДИЧЕНКО,
нагороджений орденом
«За мужність» III ступеня**

В АТО воював у складі 54-ї окремої механізованої бригади (окрема рота розвідки) та у складі 93-ї окремої механізованої бригади у добровільній роті 2-го батальйону, коли тримали оборону аеропорту.

**Курсант
Сергій БАБИЧ,
нагороджений орденом
«За мужність» III ступеня**

Під час бою під командуванням тоді ще старшого лейтенанта Андрія Кизила, який є випускником Національної академії сухопутних військ, ми одними з перших увійшли в Петриківське на нашій БМП-2, де знищили танк противника та чимало сепаратистів (одного захопили у полон).

«Родом я з міста Біла Церква Київської області. Народився у простій робітничій сім'ї 17 січня 1992 року. 2010-го закінчив профліцей та був призваний на строкову військову службу до лав Збройних Сил України. Потрапив до 138-ї окремої радіотехнічної бригади (м. Васильків) Київської області.

Після нападу російських окупаційних військ на Україну у березні 2014-го був скерований до 72-ї окремої механізованої бригади, яка нині носить ім'я «Чорних запорожців». Мене призначили на посаду стрільця екіпажу БМП-2, і у травні ми опинилися на Донеччині. Звільняли територію, які захопив противник, а саме Авдіївку, Савур-Могилу, Степанівку та Мар'їнку.

Наприкінці серпня, у зв'язку з повним знищенням нашого батальйону, ми відступили. Протягом деякого часу пройшли доукомплектування та бойове злагодження. Згодом звільняли Старобешеве, де знову втратили важких втрат. Далі опинилися у секторі «М», де зайняли позиції під Волновахою. Тримаючи оборону, ми відбивали напади диверсійних груп противника та підрозділів тактичних батальйонів російських військ, які зазнавали великих втрат. З 10 лютого брав участь у взятті висот біля населених пунктів Білокам'янка та Петрівське, за що був нагороджений орденом «За мужність» III ступеня.

У березні 2016-го я був демобілізований, але опісля нетривалого відпочинку зрозумів, що моя справа – захищати рідну Україну. За деякий час у складі 2-го батальйону нашої бригади, в якій продовжив службу, як військовослужбовець за контрактом, знову опинився у зоні АТО біля Авдіївки.

Восени ми звільнили від бойовиків район поблизу Верхнеторецького та захопили їхні бойові позиції. За цей час мені, звичайному солдату, навіть довелося виконувати обов'язки старшого під час оборони взводного опорного пункту, де майже усі за військовими званнями були старші за мене. Пишаюся тим, що усі спроби ворога прорвати нашу оборону були розбиті вщент. Під час бойових сутичок ми знищили три диверсійно-розвідувальні групи сепаратистів.

Здобуватиму офіцерський чин і я, і нині, безумовно, пишаюся тим, що навчаюся в уславленому виші України. Бойовий гарт, здобутий в Антитерористичній операції, без сумніву, стане у пригоді. Завжди пам'ятатиму своїх друзів, які загинули під час «гібридної» війни.

Цьогоріч я остаточно вирішив стати професійним військовим і поступив на навчання у Національну академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Не раз бачив випускників цього вишу у бойових умовах. Підлеглі завжди наслідували приклад цих офіцерів, поважали їх за професіоналізм, мужні дії, високу моральну стійкість.

**Сержант
Богдан МАКАРОВ,
нагороджений орденом
«За мужність»
III ступеня**

«Родом я з міста Любомль Волинської області. Народився 9 березня 1992 року. До лав Збройних Сил України призваний у січні 2011 року. Був скерований у Десну, а після «учебки» – до 51-ї окремої механізованої бригади (м. Володимир-Волинський) на посаду механіка-водія Т-64 БВ.

У січні 2012-го завершив навчання у військовій частині А-1414, де відразу був призначений на посаду старшого механіка-водія, а за три місяці – на посаду командира танка.

Проїшов підготовку за курсом «командирів відділення, екіпажу», і у травні 2014-го потрапив у зону Антитерористичної операції. Стояв на блокпосту поблизу Волновахи.

У червні наш танковий батальйон розкидали по Донеччині та Луганщині. Мій екіпаж потрапив на блок-пост поблизу Рубіжного. 15 липня отримали команду визволяти Рубіжне, Северодонецьк, Лисичанськ у складі першої штурмової групи. 23 липня 2014-го командир 51-ї окремої механізованої бригади полковник Пивоваренко віддав наказ на зачистку Лисичанська. Ми у складі танка, БМП і п'ятдесяти

Народився я 20 грудня 1992 року у селі Корбані Івани Богодухівського району Харківської області. У дитинстві любив грати у футбол, займався плаванням. Це гартувало мене фізично. У 2011-му закінчив Розсошівську загальноосвітню школу, отримав грамоту за відмінні досягнення у спорті. Після школи навчався у Харківському технологічному технікумі, а потім працював на кондитерській фабриці «Харків'янка».

На військову службу мене призвали у жовтні 2013 року. У 92-ій окремій механізованій бригаді я став кулеметником і відслужив у цій військовій частині півроку. Згодом мене було переведено до 17-ї окремої танкової бригади, де я з часом був призначений на посаду старшого механіка-водія роти.

Раніше й гадки не мав, що доведеться воювати на Сході. 2014-го моє життя та військова служба дуже стрімко змінилися. Перший мій виїзд у зону Антитерористичної операції відбувся у серпні того року. Брав участь у штурмі Іловайська, де наша механізована рота виконувала своє завдання лише частково. Під час бою нашу БМП-2 підбив ворожий постріл у правий борт. Я був поранений, а мої товариші загинули. Мене відкинуло через верхній люк бойової машини. Нас оточив ворог, і усі ми розуміли, що вибратися з цієї ситуації майже неможливо, але це таки сталося завдяки допомозі наших бойових друзів. Почалися важкі дні в очікуванні евакуації. Лише на третій день мене та ще кількох наших воїнів доправили до лікарні. Не пам'ятаю, яким чином, бо обпечене обличчя було обмотане бинтами. Згодом ми дісталися польового госпіталю, а за деякий час я опинився у військовому госпіталі у Дніпрі. Два місяці тривало лікування у цьому медичному закладі, потім була реабілітація. У період лікування я знайшов справжніх друзів, які допомогли стати на ноги та остаточно одужати.

Увесь цей час мене не покидало бажання повернутися до війська, і за вісім місяців я повернувся у стрій. У військовій частині до мене ставилися із порозумінням, допомагали у всьому. Навіть призначили працювати в архіві. Але, якщо відверто, я не хотів там залишатися та наполіг на своєму... Так у зону АТО я потрапив втретє. 5-го травня 2016 року повернувся на посаду механіка-водія 1-го механізованого батальйону. Наша 17-та окрема танкова бригада тримала оборону під Новозванівкою, що на Луганщині. За вісім місяців, після тривалих бойових дій, її повернули до пункту постійної дислокації.

добровольців батальйону «Чернігів» та підрозділів Національної гвардії України просунулися до міста і приблизно за три кілометри потрапили у засідку чеченців. Зазнали втрат: 7 «двохсотих» і 16 поранених. Тоді загинув і командир мого блокпосту підполковник Степанов та командир нацгвардійців полковник Олександр Радієвський. Під час бою по нашому танку постійно били великокаліберні кулемети, гранатомети та снайпери. Був поранений і я у праве плече. Так я опинився у Київському військовому госпіталі.

У жовтні 2014 року мене було нагороджено орденом «За мужність» III ступеня. Пишаюся цією державною нагородою і можу чесно сказати, що отримав її за справу: знищення трьох ворожих блокпостів, БТРа та БРДМа і кількох десятків бойовиків вогнем із нашого танка.

Опісля реабілітації, у вересні 2015-го, я повернувся у зону АТО (м. Мар'їнка та м. Красногорівка), став командиром взводу. Останні місяці мого перебування на Донбасі – м. Щастя та Станиця Луганська, де я перебував упродовж 2016-2017 років.

А загалом я брав участь у бойових діях у багатьох місцях Сходу України: Воеводівка, Красний Лиман, Рубіжне, Старокраснянка, Северодонецьк, Лисичанськ, Варварівка, Старобільськ, Слов'янськ, Краматорськ, Мар'їнка, Красногорівка, Щастя, Станиця Луганська, Часів Яр, Трьохізбенка. Це відбувалося у період з початку травня 2014-го до липня 2017 року.

**Старший солдат
Олександр НЕМАШКАЛО,
нагороджений медаллю
«Захиснику Вітчизни»**

Бажання залишити військову справу у мене не виникало, і за деякий час я повернувся у стрій. Знову опинився у зоні АТО. Цього разу у м. Попасна. Не пощастило й тут. Під час ворожого артилерійського обстрілу отримав важке поранення. Знову почалась боротьба за життя: 8 складних операцій. Потім тривала важка реабілітація.

Бажання стати офіцером у мене з'явилося вже давно. Зараз я курсант факультету бойового застосування військ Національної академії сухопутних військ, навчаюся за спеціальністю «управління діями механізованих підрозділів». Здобувати професію офіцера почесно та цікаво. Тут у мене з'явилося багато нових друзів, але найчастіше ми спілкуємося у колі учасників бойових дій, адже нам є що згадати.

І останнє, кажуть, що помста – риса погана. На мою думку, не завжди. Якщо доведеться, буду мстити тим, проти кого воював, хто вдерся зі зброєю на мою рідну землю.

«ТАКОЇ ДРУЖБИ, ЯК НА ВІЙНІ, Я РАНІШЕ НЕ ЗУСТРІЧАВ!»

Ігор МАХНО

Петро мав стати офіцером змалку. Вочевидь тому, що батько працював у Міністерстві внутрішніх справ і частими гостями у їхньому домі були люди у погонах. Вибір сина в родині вітали, адже мрія супроводжувалася його нестримним бажанням навчатися, загартовувати себе фізично.

Першим кроком до опанування обраної професії став Волинський військовий лицей з посиленою військово-фізичною підготовкою. Навчався наполегливо. Усвідомлював: без знань омріяного не досягти. Для вступу обрав Хмельницьку прикордонну академію.

З початком збройного протистояння на Сході Петро сім разів писав рапорт, аби його відправили в зону АТО. Щоразу накладали резолюцію «Недоцільно». Та в липні 2014-го, через тиждень після одруження, він таки був відраджений на Донбас.

– Я був переконаний, що проблем з іспитами не буде, адже в лицей отримав ґрунтовні знання, – розповідає капітан Петро Коханюк. – Додатково займався з репетиторами. А коли оголосили, що за спортивними показниками із майже 9000 абітурієнтів я посів 29 сходинку – був на «сьомому небі»! Та вступити до академії не вдалося, не пройшов професійне тестування. Не переповідастиму, що пережив тоді. Скажу одне: несправедливо оцінили мене. Я ж бачив, хто був поряд зі мною, хто здолав цей «професійний» бар'єр... Та як би там не було, я одразу пішов на строкову до війська!

Зрозуміло, своєї мрії Петро не полишив. В армії бажання стати офіцером лише зміцніло. І це при тому, що юнак бачив усі негаразди щодо офіцерського життя, коли і оплата праці неналежна, і житло відсутнє... Та попри все це 2008 року він успішно складає вступні іспити до видового вишу у Львові.

Вже за місяць Петра зараховують до чотирьох академічних збірних, адже він мав непогані показники з кікбоксингу, плавання, легкоатлетичного кросу та інших військово-спортивних видів.

– Навчання давалося легко. Правда, тренування, збори та змагання, як всеукраїнські, так і європейські, вносили свої корективи, – згадує минуле мій співрозмовник. – Доводилося надолужувати пропущені заняття. Та з допомогою друзів,

викладачів це мені вдавалося. І я надзвичайно вдячний їм за підтримку!

Після завершення навчання лейтенанта Коханюка скеровують на посаду заступника командира роти в одну із частин, що дислокується в Рівному. Та вже за тиждень він приступає до виконання обов'язків ротного, адже командир відбув для виконання миротворчої місії.

З початком збройного протистояння на Сході Петро сім разів писав рапорт, аби його відправили в зону АТО. Щоразу накладали резолюцію «Недоцільно». Та в липні 2014-го, через тиждень після одруження, він таки був відраджений на Донбас.

– Збори були по-військовому нетривалими: о 12-й годині надійшла телеграма, а вже о 15-й поїздом відбув до нового місця служби, – розповідає Коханюк. – Саме на свято Петра й Павла у Довгенькому, де на той час дислокувався штаб АТО, я був призначений на посаду командира групи супроводу та евакуації. Перші бойові виходи розпочалися з Краматорська. Потім – Слов'янськ, Дебальцеве, Попасна, Андріївка, Марінка... Завдання підрозділу полягало в тому, аби супроводжувати військові колони і в разі пошкодження автотранспорту, легкої бронетехніки «витягувати» їх із небезпечної зони. У моєму підпорядкуванні було 26 військовослужбовців та 8 одиниць техніки.

2 серпня 2014 року Коханюк запам'ятає назавжди. Було поставлено завдання щодо

У цій складній ситуації офіцер вийшов по мобільному зв'язку на товаришів, з якими навчався в Академії. Артилерист Роман Квітінський посприям, аби в заданий район виїхав танк із сусіднього підрозділу, а десантник Олег Дмитрук на своєму БТРі особисто прибув на допомогу, щоб у разі потреби дати відсіч ворогу.

евакуації з-під Савур Могили загиблих і поранених десантників. Ситуацію ускладнював не лише періодичний щільний ворожий обстріл, але й відсутність супроводу. А пораненим бійцям потрібна була кваліфікована медична допомога...

Офіцер приймає рішення будь-що пробиватися до своїх. Автотранспорт рухався майже по бездоріжжю. Та коли здавалося, що ось-ось вони виїдуть у безпечну зону, нарвалися на засаду. Колона зупинилась, зав'язався бій. Завдяки вмільм діям підлеглих Коханюку вдається знешкодити противника. Та просуватися далі він не наважився: засідку противник міг облаштувати будь-де.

У цій складній ситуації офіцер вийшов по мобільному зв'язку на товаришів, з якими навчався в Академії. Артилерист Роман Квітінський посприям, аби в заданий район виїхав танк із сусіднього підрозділу, а десантник Олег Дмитрук на своєму БТРі особисто прибув на допомогу, щоб у разі потреби дати відсіч ворогу.

– Таким чином ми дісталися до своїх і ніхто не постраждав. Поранені вчасно отримали меддопомогу, – продовжує розповідь офіцер. – А якби друзі не підставили плече?.. Знаєте, за свої 26 років таких стосунків, такої підтримки, які пережив на війні, у мене не було. Тут залізне правило: якщо тебе просять про допомогу – жодної відмови. Значить тобі важко, значить життя твоє і твоїх підлеглих у небезпеці. Загалом за 238 днів перебування в зоні АТО лише семеро підлеглих отримали поранення. А найважче було влітку 2014-го. Інколи доводилося виїжджати на завдання по двадцять разів на день. Траплялися ситуації, коли з машини не вилазили по три доби: такими щільними були ворожі обстріли.

Про те, що довелося пережити на війні, капітан розповідає неохоче. А ось про однокурсників, з якими зустрічався там, – залюбки. І Богдан Райко, і Олег Дмитрук та багато інших товаришів – всі вони гідно виконують свої непрості обов'язки у зоні Антитерористичної операції. Стосунки підтримують і нині, телефонують один одному, при потребі дають пораду тощо.

Децю засмутився мій співрозмовник, коли розповідав про рідного брата. Він також обрав професію офіцера. Як і Петро, закінчив ліцей, а минулого року Академію. Призначення отримав у 14-ту бригаду. Вже через місяць командування взводом, став ротним. Відзначений державною нагородою за звільнення Мар'їнки. А ось осколкове поранення отримав вже під Станицею Луганською. Лікувався у Львівському військовому госпіталі.

– Я не зустрічав жодного військовика, який би після

поранення не хотів повернутися на фронт, – стверджує капітан Коханюк. – Ось і мій брат відбуде у рідну частину. Каже, що має нестримне бажання долучитися до звільнення нашої території від ворога. Щоб мир врешті-решт запаував на нашій землі.

Героям - випускникам і курсантам присвячено

Підполковник
Віталій РУДКОВСЬКИЙ

У Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного відбулася чергова подія, про яку не можна не розповісти. Вийшла у світ книга під назвою «Світла пам'ять героям полеглим, честь і слава героям живим». Це видання присвячене випускникам вишу, які виявили героїзм у боротьбі за територіальну цілісність і недоторканність України на Сході нашої держави під час проведення Антитерористичної операції. Багато офіцерів і нинішніх курсантів Академії відзначені державними нагородами, чимало з них, на жаль, помертньо.

Дев'ять Героїв України, понад триста нагороджених орденами і медалями. Саме про них розповідається у книзі, у різноманітних матеріалах, які готував колектив авторів під керівництвом начальника Академії генерал-лейтенанта Павла Ткачука.

До цієї творчої групи увійшли полковник Юрій Гусар, підполковник Олег Баб'як, майор Ірина Шаповалова, капітан Тарас Гривул та старший лейтенант Іван Кривий, працівники Збройних Сил України полковники запасу Ігор Махно, Ігор Мосейченко.

Нариси, інтерв'ю, кореспонденції збиралися з різноманітних доступних джерел, у тому числі з періодичного друкованого органу вишу – журналу «Офіцер України», систематизувалася та уточнювалася розрізнена інформація. Під час роботи були використані офіційні документи, журналістські доробки, матеріали із соціальних мереж, а також розповіді безпосередніх учасників бойових дій у зоні АТО. Окрім цього, видання яскраво проілюстроване світлинами із сімейних архівів, з місць бойових дій та інтернету.

Презентація книги відбулася на 24-му форумі видавців, який традиційно проходив у Львові. Керівництво Академії вирішило привернути увагу громадськості до нового унікального видання, яке по праву увійде до історії військового вишу.

У зазначений час ведучий заходу, підполковник Антон Миронович оголосив про початок презентації і на сцену почали виходити учасники – заступник начальника кафедри вогневої підготовки вишу полковник Олександр Тимошук, заступник командира батальйону 72-ї окремої механізованої бригади майор Роман Дармограй, Герой України та лицар ордена «Народний Герой України» лейтенант Василь Тарасюк, майор Олег Дундук, старший лейтенант Руслан Філіпсонов, лейтенант Андрій Верхогляд.

Усі вони – учасники бойових дій у зоні АТО, відзначені державними нагородами за мужність, рішучі дії та водночас є героями книги.

«Скільки важить будь-яка книга? Максимум – кілограм, два, – зазначив кавалер ордена «Богдана Хмельницького» III ступеня полковник Олександр Тимошук. – У моральному плані ця книга важить тонни і беззаперечно має право на існування».

«Хочу подякувати керівництву Академії, – сказав її випускник майор Олег Дундук. – Не забувають нас в альма-матер, і перш за все тому, що серед учасників АТО – чимало випускників нашої Академії».

«Не сподівався, що буду стояти на цій сцені, – підкреслив ад'юнкт вишу кавалер ордена «Богдана Хмельницького» III ступеня старший лейтенант Руслан Філіпсонов, який у свій час врятував життя кільком бойовим побратимам. – Останніми роками наші Збройні Сили, які скорочували та штовхали до занепаду, відродилися, стали міцнішими. Під час бойових дій у зоні АТО я зрозумів, що бути офіцером – це покликання. Сьогодні Україні важко, але вона обов'язково переможе».

Оплесками зустріли присутні і учасників АТО – курсантів Академії сержантів Романа Гребенюка, Богдана Макарова. Вони коротко розповіли про себе, висловили слова вдячності авторам книги, а звертаючись до курсантів вишу, наголосили: «Читайте, беріть приклад з випускників Академії, у майбутньому будьте достойними офіцерами».

Під час презентації книги виступив і начальник Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного генерал-лейтенант Павло Ткачук, за ініціативи якого вона власне і створювалася.

– Це чотириста сторінок про наших мужніх героїв, – підкреслив Павло Петрович. – Сьогодні книга, як то кажуть, поки що у роботі, і маємо лише її перші примірники. Але з часом буде надруковано увесь її тираж, і перші, хто отримає її на згадку – це родини наших загиблих випускників. Вона поступово надійде до бібліотек освітніх закладів Львова, військових частин тощо. А нині кілька примірників видання я хочу вручити гостям нашої презентації».

Оплесками зустрічали вихід на сцену вдови Героя України майора Андрія Кизила – Оксани, Героя України, який ще донедавна проходив службу у складі 72-ї окремої механізованої бригади лейтенанта Василя Тарасюка та інших, хто завітав на захід.

Вже не вперше Львівське державне телебачення розповідає про Національну академію сухопутних військ, офіцерів, науково-педагогічних працівників і курсантів.

Велика частка дописів, які містяться у ній, вперше побачили світ на шпальтах нашого журналу, який було започатковано 2010 року.

Для розмови у прямому ефірі телевізійники запросили полковників запасу, учасників бойових дій в Афганістані, військових журналістів Ігоря Махна та Ігоря Мосейченка, котрі впродовж двох років разом з колегами працювали над створенням видання, про яке йшлося під час телепрезентації.

Запитання та відповіді – саме таким чином була побудована розмова. Першим слово надали Ігорю Вікторовичу Мосейченку:

– Два роки тому в Академії вийшла у світ книга саме з такою назвою. У ній було п'ять розділів, присвячених випускникам вишу – учасникам АТО, загиблим і живим, хто був нагороджений за мужність і відвагу.

Але час спливав, з'явилася багато нової інформації про те, як воюють наші випускники. Тому виникла потреба у створенні нового видання. Гортаю сторінки книги і ловлю себе на думці «Про цю людину писав ще у 2014-му. Цю, яка, на жаль, загинула, пам'ятаю ще курсантом».

Раніше це видання було вдвічі тоншим. Нині воно доповнилося новим розділом, у якому розповідається про учасників АТО – науково-педагогічних працівників Академії, військовослужбовців Наукового центру Сухопутних військ і 184-го Навчального центру.

Збільшилася кількість наших випускників – Героїв України та курсантів, які зараз навчаються на різних факультетах. Усе це вимагало подальшої копіткої праці. Чи впоралися ми із завданням, має відповіді читач.

Ця книга не готувалася для продажу. Перш за все – це данина шани нашим героям, імена яких уже увійшли до історії навчального закладу, Збройних Сил України.

Полковник запасу, редактор журналу Національної академії сухопутних військ «Офіцер України» Ігор Махно у свою чергу зазначив:

– Книгу створювали власними силами, використовували матеріали різних видань, зокрема, Центрального друкованого органу Міністерства оборони України «Народна армія», журналу «Військо України». Велика частка дописів, які містяться у ній, вперше побачили світ на шпальтах нашого журналу, який було започатковано 2010 року. До речі, у жодному військовому навчальному закладі України подібного періодичного видання, маю на увазі журнал «Офіцер України», не існує.

А Книга пам'яті стане для курсантів нашого видового вишу тим джерелом, з якого черпатимуть гідні подиви приклади відданого служіння Україні та її народу.

«СТРІМКИЙ ТРИЗУБ» У ДІЇ

Підполковник
Антон МИРОНОВИЧ

У Міжнародному
центрі миротворчості
та безпеки
завершилися
багатонаціональні
військові маневри
«Репід Трайдент -
2017».

Упродовж двох тижнів
близько 2,5 тисячі
військовослужбовців
із п'ятнадцяти країн
світу покращували
військовий вишкіл
і ділилися своїм
досвідом.

Найчисельнішими були військові контингенти від збройних сил США та Канади – близько півтисячі осіб. Надзвичайний і повноважний посол США в Україні Марі Йованович, яка відвідала маневри, заявила, що американська сторона вважає за честь підтримувати та брати участь у цьогорічних навчаннях.

– Кількість учасників із півтора десятка країн демонструє глибину підтримки українського народу. Навчання не тільки допомагають Збройним Силам України зміцнювати та посилити безпеку країни загалом, але й покращують сумісність військ різних армій. Це не односторонній процес, адже ми також навчаємося в українських військових, – наголосила Марі Йованович.

Вітчизняне угруповання, задіяне в міжнародних військових навчаннях, налічувало понад тисячу осіб. Воно було представлене військовослужбовцями однієї з механізованих бригад Сухопутних військ ЗС України, бригади ВДВ ЗСУ, інженерно-саперними підрозділами, окремим підрозділом Національної гвардії України. Залучались до тренувань і курсанти Національної академії сухопутних військ, які допомагали українським військовикам у спілкуванні з їхніми закордонними колегами, що значно спрощувало процес спільної діяльності на усіх ділянках навчання.

Навчання передбачали проведення командно-штабної та польової фаз, у ході яких керівний склад та офіцери штабу багатонаціональних підрозділів ланки «батальйон-бригада» тренувалися у спільному плануванні та проведенні операцій. А особовий склад підрозділів відпрацьовував тактичні елементи, спрямовані на виконання завдань за призначенням з урахуванням досвіду протистояння «гібридним» формам збройної агресії.

Серед особливостей «Репід Трайде́нт – 2017» було те, що командно-штабна фаза відбувалася у щойно створеному Центрі імітаційного моделювання бойових дій. Потужні комп'ютери та унікальне програмне забезпечення дозволяли штабу моделювати дії своїх підрозділів та умовного противника в єдиному віртуальному просторі в режимі реального часу. Центр є одним із найпотужніших у Східній Європі. У подальшому на його базі проходитимуть підготовку підрозділи, штаби, органи управління Збройних Сил України та наші закордонні партнери.

На відкриття Центру прибув Міністр оборони України генерал армії України Степан Полторак. За його словами, реформування Збройних Сил України, яке зараз стоїть на порядку денному усій державі, неможливе без створення інфраструктури, що забезпечуватиме якісну підготовку армії до нових викликів у сучасних умовах.

За інформацією організаторів військових маневрів, розробляючи сценарій та програму «Репід Трайде́нт – 2017», враховувалися характеристики, притаманні сучасним збройним конфліктам, зокрема під час анексії Криму та діям російсько-терористичних військ на території Донецької і Луганської областей.

Головною метою цих навчань було запровадження у Збройних Силах України передового досвіду армій провідних країн світу, обмін професійними навичками, покращення рівня взаємодії штабів і підрозділів Сухопутних військ України, США, армій країн – учасниць і партнерів НАТО, а також членів програми «Партнерство заради миру».

– Для України у цей непростий час підтримка такої кількості держав є вкрай важливою, – наголосив співкерівник навчань від української сторони полковник Сергій Літвінов. – Це свідчення того, що разом із нашими колегами, партнерами з інших країн ми нарощуємо спроможність та вдосконалюємо сумісність для можливих спільних дій щодо збереження миру та стабільності не лише у Східноєвропейському регіоні, але й у всьому світі.

«Репід Трайдент – 2017» спрямовані на поглиблення тісної співпраці у сфері безпеки України з Північноатлантичним альянсом та країнами-партнерами і демонструють усьому цивілізованому світу, що наша країна відкрита до діалогу і партнерства заради миру.

Центр імітаційного моделювання побудовано за кошти українських платників податків, а технічне оснащення надане партнерами зі США. Відтак, надсучасна система комп'ютерного моделювання бойових дій дозволить тепер готувати українських військовослужбовців за стандартами НАТО, а це є одним із завдань, які ставить перед собою вітчизняне оборонне відомство в ході реформування – сумісність із військовими частинами і підрозділами Альянсу.

До слова, до командно-штабної фази навчань «Репід Трайдент – 2017» залучалися українські військовики зі складу LITPOLUKRBRIG – багатонаціональної литовсько-польсько-української бригади, яка з моменту створення усі операції планує за стандартами НАТО. До польової фази «Стрімкого тризуба» задіяли близько сотні одиниць автомобільної та легкоброньованої техніки. І хоча виконання бойових стрільб не планувалося, для більшої реалістичності маневрів застосовувалися сучасні системи імітації бойової стрільби MILES.

До маневрів залучалася і авіація, за допомогою якої відпрацьовувалися елементи медичної евакуації, десантування вантажів та особового складу. Для цього використовувалися вертольоти Мі-8, літак Ан-26 та американський С-130. Польовий вишкіл проходив також із урахуванням діяльності Об'єднаної багатонаціональної групи з підготовки «Україна» (JMTG-U), спрямованої на навчання українських військовослужбовців різних військових спеціальностей за стандартами НАТО із залученням іноземних інструкторів зі США, Канади, Великобританії, Литви, Естонії та Польщі.

«Репід Трайдент – 2017» стали історією. Як наголосив Міністр оборони України генерал армії України Степан Полторак під час ознайомлення з активною фазою маневрів, співпраця продовжуватиметься. «Ми постійно і наполегливо готуємося й удосконалюємося. У тому числі за підтримки країн-партнерів. Нам не потрібні чужі території, але й свою ми нікому не віддамо», – підсумував він.

ДОСВІД, ЯКИЙ НЕ ЗНАЙДЕШ У ЖОДНОМУ ПІДРУЧНИКУ

**Підполковник
Віталій РУДКОВСЬКИЙ**

Молодший сержант Микола Хижняк нині продовжує активно опановувати військову спеціальність на факультеті підготовки спеціалістів бойового (оперативного) забезпечення Національної академії сухопутних військ. Однак, більш як півроку, він вже міг носити офіцерські погони. Стати лейтенантом «завадило»... навчання у Королівській військовій академії у місті Сандгерст (Великобританія). Упродовж року він опановував військову науку за натівськими стандартами в одному із найпрестижніших військових вишів світу.

Як зізнається юнак, інформація про те, що його кандидатуру подано на конкурс, стала для нього несподіванкою. У цей час Микола виконував обов'язки перекладача та перебував у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки, де канадські та американські військовики проводили заняття з нашими бійцями.

– Згодом, після подання документів, співбесіди у посольстві Великої Британії та складання іспиту зі знання англійської мови, я отримав на електронну пошту повідомлення, що мене обрано на навчання до Лондона, – розповідає він. – Після зимової відпустки, під час якої я збирав необхідні документи та довідки, на початку лютого 2016 року відбув до Великої Британії.

Перші три місяці перебування за кордоном юнак проходив мовну підготовку в академії міністерства оборони збройних сил Великої Британії. А після успішного її завершення розпочалося безпосереднє навчання у Сандгерсті. Засвоєння програми та вишкіл військовиків у цьому навчальному закладі поділені на три етапи, тривалістю по 14 тижнів кожен.

– Під час першого етапу всі зусилля сконцентровані на тому, аби із

цивільної людини створити дійсно військовослужбовця. Іншими словами, це така собі первинна військово-професійна підготовка, – пояснює Микола Хижняк. – Наступні тижні відведені для того, аби підготувати із солдата офіцера. А на завершальному етапі виховується офіцер-лідер, керівник військового колективу. Однією з особливостей, яка мене дуже вразила, було те, що на час навчання усі військовослужбовці, незважаючи на термін вислуги та посади у військах, мають звання «курсант». Вони несуть персональну відповідальність за свої вчинки, що надзвичайно стимулює до опанування обраної професії.

Сам процес навчання проходить не лише у Британії. Приміром, історію воєн та військового мистецтва львівський курсант опановував у Франції, а у Німеччині проходив польовий вишкіл із бойовими стрільбами. Після кожного періоду навчання військовослужбовцям надається відпустка.

Разом з Миколою Хижняком у англійському виші навчались представники із країн Близького Сходу, Південно-Східної Азії та Східної Європи. А викладачами та інструкторами у них були

ДОВІДКОВО

Королівська військова академія у місті Сандгерст (Великобританія) створена 1947 року після об'єднання Королівської військової академії й Королівського військового училища. Президентом навчального закладу є Королева Великобританії Єлизавета II.

Серед найбільш відомих випускників навчального закладу – прем'єр-міністр Великої Британії сер Вінстон Спенсер Черчилль, онуки Королеви Великобританії принци Вільям та Гаррі, чимало представників королівських династій Європи та Азії.

У наших британських колег значно скореговано фізичну підготовку: чимало вправ тепер мають військово-прикладний характер та виконуються у бойовому спорядженні і зі зброєю.

Заняття з курсу тактичної медицини, без проходження якого не можна уваяти натівського військовослужбовця.

досвідчені фахівці, із достатнім бойовим досвідом. Щодо відбору військовослужбовців на навчання в академії власне з Великобританії, то він надзвичайно ретельний. Будь-хто сюди не потрапить, випадкових людей тут не буває. Адже впродовж півроку шукають кандидатів, які відповідають певним вимогам, у тому числі володіють лідерськими якостями та прагнуть досягти значних висот у військовій службі.

Також сподобалася йому практична спрямованість всіх занять. Тому Миколі було приємно довідатися, що за час його навчання у Великобританії зазнала суттєвих змін й програма підготовки українських офіцерів. Так, наприклад, як і у наших британських колег, значно скореговано фізичну підготовку: чимало вправ тепер мають військово-прикладний характер та виконуються у бойовому спорядженні і зі зброєю. З'явився також курс тактичної медицини, без проходження якого не можна уваяти натівського військовослужбовця.

Рік навчання промайнув хоча й напружено, але досить швидко і цікаво. Після завершення курсів підготовки молодший сержант Микола Хижняк отримав медаль та сертифікати, які надають йому право проводити заняття з бойової та фізичної підготовки у підрозділах країн-членів НАТО до роти включно.

– Звичайно, здобуті знання мені знадобляться під час навчання та подальшої служби, – переконаний хлопець. – Я довідався про те, як керувати військовим колективом, на що в першу чергу треба звертати увагу під час спілкування з підлеглими, а на які речі можна, як то кажуть, «заплющити очі». Чи шкодую, що звання лейтенанта отримаю пізніше, аніж планував? У жодному разі!.. Адже набув досвіду, який не знайдеш у жодному підручнику.

У Духовному центрі Зарваниці, що на Тернопільщині, – а вона входить до 20-ти найбільших Марійських святинь світу, – відбулося ІХ Всеукраїнське військове паломництво, яке пройшло під гаслом «Мир мій даю вам».

Традиційно до нього долучилися близько трьохсот курсантів Національної академії сухопутних військ, які разом з представниками військових частин та установ Збройних Сил України, інших військових формувань, упродовж двох днів брали участь у всіх духовних заходах.

Як зазначив керівник Департаменту Патріаршої курії УТКЦ у справах душпастирства силових структур України Владика Михайл (Колтун), ініціативу щодо паломництва, яка виходила безпосередньо від військовиків, не можна було не підтримати. Адже відбувається воно у часі, коли на Сході українці протистоять ворогу, який будь-що хоче продовжувати сіяти смерть і розруху нашому народові. І саме зараз потрібно воїнам усвідомити, що вони мають духовну підтримку, що за них моляться і про них пам'ятають, що українці вдячні їм за те, що зупинили ворога.

Досить символічно, що в перший день паломництва Владика Михайл благословив дари, які принесли військовики: пшеницю, калину та соняшники.

– Пшениця – це символ нашої молитви за навернення наших ворогів. Калина – символ сліз і крові нашого народу. А соняхи – це життя в мирі і мир в наших серцях, – зазначив отець Андрій Зелінський. – Ми не можемо жити в мирі доти, доки втрачаємо своїх кращих синів, доки матері плачуть у своїх домівках і на могилах. Ми будемо і молимося за зцілення для українського народу, за зцілення кожного серця, яке зранене війною, за зміцнення духу українських захисників, за те, щоб Господь дарував їм силу.

Військовики та духовенство вшанували всіх, хто віддав життя за волю українського народу, привітали тих, хто прийшов до Покровительки Української армії – до чудотворної ікони Зарваницької Божої Матері. Вони виказали віру, що свята Матір Божа буде й надалі провадити український народ, Українське військо, яке обов'язково здобуде Перемогу. Завершилося паломництво Архієрейською Божественною Літургією.

У Зарваниці, що на Тернопільщині, відбулося ІХ Всеукраїнське військове паломництво

Курсант Ігор КУЧЕРЕНКО

«Молитвам за мир та єдність України була присвячена нинішня проща. Ми вшанували 150-річчя коронації Зарваницької чудотворної ікони Пресвятої Богородиці і 125-ту річницю з дня народження Патріарха Йосипа Сліпого».

Молодший сержант Олександр КУЧЕР

«Зарваниця – святе місце, куди ми приїжджаємо і молимося за свою душу і за своїх ближніх, вчимося любові і прощенню, знаходимо відповіді на численні питання сучасності».

ДОВІДКОВО

Ікона Зарваницької Божої Матері належить до найдавніших ікон України. Ще 1867 року Папа Римський Пій ІХ коронував її, а Зарваниці надав відпустового значення. Ця ікона відома своїми чудотворними властивостями. За роки незалежності України у Зарваниці відбуваються всенародні масові прощі, котрі збирають десятки тисяч прочан із України та зарубіжжя. Неодноразово це маленьке українське село одночасно відвідували до 100 тисяч прочан.

ВОНИ БОРОЛИСЯ ЗА УКРАЇНУ

Капітан Тарас ГРИВУЛ,
кандидат історичних
наук, офіцер відділу по
роботі з особовим
складом

Сьогоднішня війна – не звичайний військовий конфлікт. Боротьба проти агресора проводиться як на передових позиціях Донеччини, Луганщини, на кордоні з окупованим Кримом, так і у сферах економіки, культури, історії, а також у засобах масової інформації. Україна відстоює не тільки свою територіальну цілісність та безпеку, але, в першу чергу, право самостійно визначати власний шлях розвитку, вивчати свою власну історію та керуватися своїми інтересами.

Тематика, навколо якої розгортаються чи не найзапекліші інформаційні бої, стосується боротьби українців за власну державу. Особливо багато бруду виливається на Українську Повстанську Армію, яка протистояла радянському режиму в 40-50-х роках минулого століття.

Хто ж вони, ці герої?

Діяльність Української Повстанської Армії стала яскравою сторінкою боротьби нашого народу за незалежність. У 1917-1921 роках українська держава зіткнулася з агресією сусідів-загарбників і зазнала поразки. У буремні роки української революції наша держава опинилася без жодної підтримки віч-на-віч із кількома ворогами. Ці невдачі не стали на перешкоді прагнень до самостійності для українців, розділених кордонами різних держав.

На території, яка потрапила до складу СРСР, раз у раз спалахували повстання та бунти, які жорстко і криво придушували більшовики. А на землях, захоплених Польщею, українські самостійницькі сили почали створювати підпільні організації для боротьби, найвідоміша з яких – Організація Українських Націоналістів. Метою ОУН стало встановлення Української соборної самостійної держави на українських територіях. Українські націоналісти розпочали активну організаційну, пропагандистську та ідеологічну діяльність, маючи на

меті підняти повстання проти Польщі та інших окупантів задля створення власної держави. Також, маючи на меті провадити збройну боротьбу за незалежність, члени ОУН використовували усі можливості для військового вишколу та самопідготовки своїх однодумців. Ці фактори згодом відіграли свою роль під час створення повстанських загонів.

У 1938 році члени ОУН відіграли важливу роль у формуванні «Карпатської Січі» – мілітарної сили Карпатської України. Але, ця структура у боях березня 1939 року проти регулярної угорської армії, не маючи озброєння, не отримуючи жодної міжнародної підтримки, зазнала поразки. У час угорського нападу на Карпатську Україну німецький консул закликав українців капітулювати, але отримав відповідь начальника штабу Карпатської Січі члена ОУН Михайла Колодзінського: «У словнику українського націоналіста немає слова «капітулювати», сильніший ворог може нас у бою перемогти, але поставити нас перед собою на коліна – ніколи!». Ця життєва ідеологія – боротися за свою справу – була провідною для цілого покоління юнаків та дівчат.

У вересні 1939 року Німеччина та СРСР розпочали Другу світову війну узгодженим нападом на Польщу. ОУН опинилася під ударами репресій чергового окупанта, але

не відмовилася від планів збройної боротьби. У той же час радянська влада розпочала на Західній Україні політику «радянзації», знищуючи всі, навіть найменші прояви українських традицій. Були ліквідовані усі партії та організації, а їхні керівники – арештовані та вивезені, розпочалися утиски греко-католицької церкви. До того ж радянська влада проводила насильницьку колективізацію та численні конфіскації майна, а приблизно 10% західно-українського населення потрапили під масові депортації – примусове вивезення до Сибіру. Всі ці дії більшовиків викликали опір місцевого населення, яке масово гуртувалося навколо ОУН.

Німецько-радянська війна, яка розпочалася в червні 1941 року, принесла нові випробування для українського суспільства. В усіх містах України арештовували свідомих громадян з антирадянськими поглядами, почалися масові розстріли у тюрмах – без суду і слідства. Спецзагони під час відступу знищували майно та інфраструктуру, ліквідували «ненадійних елементів». На фоні військових провалів Червоної Армії, які супроводжувалися великими втратами і загибеллю солдатів, здавалося, що дні Радянського Союзу полічені. Механізована, набагато краще забезпечена німецька армія навіть візуально справляла враження непереможної сили.

30 червня 1941 року ОУН у Львові проголосила Акт відновлення Української Держави. Цією акцією українські націоналісти намагалися поставити Німеччину перед необхідністю зважати на українські інтереси. Але нацистська влада в 1941-1942 роках мала свої плани щодо долі українців, тому дуже швидко ініціатори Акту та багато провідних членів ОУН опинилися в тюрмах та концтаборах. Зокрема, в концтаборі опинився керівник ОУН – Степан Бандера, а його два брати загинули у концтаборі Аушвіц. Відповідно до інструкції гестапо, членів ОУН арештовували, багатьох із них розстріляли. Стосовно мирного населення гітлерівці розпочали свою політику винищення, жорстоких репресій та економічної експлуатації українських територій.

Не менше шкоди для населення завдавали і червоні (радянські) та польські партизани, які діяли на свою користь та проводили свої антинімецькі акції, незважаючи на можливі реакції та покарання українського населення. Фактично, єдиним шляхом вижити у тих умовах було створення своєї мілітарної сили для захисту. У політичному плані також було очевидно – українці знову постали перед необхідністю вести боротьбу проти кількох

ворогів, зокрема, проти нацистської Німеччини та проти більшовицького СРСР. Для цього були задіяні підпільні структури ОУН та використані здобуті у різних арміях та за різних обставин військові навички.

Восени 1942 року на Волині були створені перші загони майбутньої підпільної армії. Згодом, цю дату символічно приурочили до свята Пресвятої Покрови – 14 жовтня.

Існування підпільної армії в народі, який тривалий час перебував без власної держави, не мав жодних союзників та зовнішньої допомоги, а опирався тільки на власні сили – явище саме по собі унікальне. Якщо згадати про те, що українські повстанці своєю партизанською боротьбою протистояли двом найбільшим військовим структурам того часу – німецькому вермахту та радянській армії, стає зрозумілою велич їхніх звершень та значення їхнього героїзму.

Діяльність українських повстанців до сьогоднішнього дня якісно не вивчена істориками. Річ у тому, що до 1990-х років не було доступу до архівів гітлерівської Німеччини, а після розпаду СРСР багато документальних матеріалів опинилися у засекречених російських архівах. Проте, вже відомо, що про УПА радянським режимом було розповсюджено багато міфів і брехні. Саме цими неправдивими даними і керуються ворожі пропагандисти до сьогоднішнього дня.

На УПА покладалися завдання найперше військового характеру, тому територіально УПА ділилася на чотири частини:

УПА-Північ (Волинська, Рівненська і частина Житомирської та Київської областей);

УПА-Захід (Дрогобицька, Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська та частини Закарпатської і Чернівецької областей), з окремою військовою округою «Сян» (етнічні українські землі, які сьогодні включені до складу Польщі – Перемильщина, Холмщина, Лемківщина, Надсяння);

УПА-Південь (включала територію Вінницької і Хмельницької областей, північну частину Тернопільської та південну Рівненської областей);

УПА-Схід (перебувала в процесі формування. Територіально входили частини Київської і Чернігівської областей, в інших областях діяли тільки поодинокі загони. Проте, велика частина українських патріотів загинула внаслідок нацистських репресій, тому створення військових структур зіткнулося з труднощами. Ще одна причина відсутності розвинутої структури УПА-Схід – відновлення радянської влади на

Восени 1942 року на Волині були створені перші загони майбутньої підпільної армії.

Згодом, цю дату символічно приурочили до свята Пресвятої Покрови – 14 жовтня.

У підпіллі відомий під псевдонімами «Тур», «Шуб», «Жар», «Степан», «Чернець», «Хмара», «Мамай», «Гриць», «Чумак», «Шух», «Щука», «Василь», «Білий», «Тарас Чупринка».

Цифровий псевдонім – 171.

цій території зробило більш доцільним існування підпільних структур ОУН. Історикам відомо про діяльність українських націоналістів на Сумщині, Полтавщині, Дніпропетровщині, Запоріжжі, Донбасі, в Криму і навіть в Білорусі. Також відомо про існування кількох невеликих відділів УПА на Кубані.

Штаби УПА і деяких куренів та загонів мали відділи, відповідно до напрямів діяльності: оперативний, розвідувальний, вишкільний, політично-виховний, організаційно-персональний і тилловий (інтенданти та Український Червоний Хрест). У структурі командування загонів обов'язково було передбачено посаду політвиховника, санітара, начальника розвідки та польової жандармерії. За кожним із напрямків проводилася відповідна робота, яка дозволяла успішно виконувати завдання, які ставилися командуванням.

Озброєння повстанців та уніформа мали різне походження – були трофейними або закупленими на «чорному ринку». Тому можна було зустріти зброю німецького, радянського, угорського, польського, чеського і румунського виробництва, різноманітні варіанти переробок та модернізацій. У сотнях, як правило, були два кулемети і 8-10 автоматів, гвинтівки та пістолети-кулемети, подекуди – фаустпатрони й протитанкові рушниці. Проте, зафіксовані випадки використання артилерії – в основному мінометів, але також і німецьких та радянських гармат калібру 37 мм, 45 мм, 47 мм, 50 мм, 75 мм, 76 мм. Також за весь час існування УПА бійці мали у своєму арсеналі 7-9 танків – як саморобних, так і трофейних; відомо про захоплення та використання повстанцями літака. Зрозуміло, що використовувалося в першу чергу озброєння, яке можна було утримувати та забезпечувати в партизанських умовах. З тієї ж причини в УПА існувала переважна піхота, за винятком початкового періоду, коли були й кавалерійські частини та

артилерія. З 1944 року, після встановлення радянської влади, було здійснено перехід до дій меншими загонами, щоб збільшити маневреність й полегшити забезпечення провізією.

Українські повстанці мали свою структуру підготовки офіцерських кадрів (у тодішній термінології – старшинські та підстаршинські школи, тобто для підготовки старших та молодших офіцерів). Загалом за час існування УПА було підготовлено близько 700 офіцерів, які склали основу командирських кадрів повстанців.

Програма підготовки офіцера (старшини) УПА відрізнялася від аналогічних програм у тогочасних арміях меншою кількістю годин, відведених для муштри, наявністю окремих курсів з конспірації та шифрованого зв'язку. Посилена увага зверталася на специфіку боїв у лісі, проведення нічних маршів, на методах відриву від переслідування, виходу з оточення, маневрування, організації кругової оборони, засідок, диверсій тощо. Для глибшого засвоєння цих тем з другої половини 1944 року наказом Головного військового штабу УПА до навчальних програм був включений курс «Загальна основа партизанки».

Поряд із загальним вишколом у командирських школах УПА проводився спеціальний вишкіл для офіцерів інженерних спеціальностей, передусім, для зв'язківців, саперів і понтонників.

Важливе місце у командирських школах УПА (12% навчального часу) посідав ідеологічно-політичний вишкіл. Курс лекцій з ідеологічної і політичної підготовки включав широкую гуманітарну підготовку, основи ідеології українського націоналізму, напрями філософії ідеалізму, історію українських визвольних рухів, програмні документи ОУН, огляд політичного й економічного життя в СРСР, історію більшовицької партії тощо.

Відділи УПА після свого створення розпочали широку акцію захисту українських

«Ми усі – вояки УПА і всі підпільники зокрема, і я – свідомі, що раніше чи пізніше нам доведеться згинуть в боротьбі з брутальною силою. Але, запевняю вас, – ми не будемо боятися вмирати, бо, вмираючи, будемо свідомі того, що станемо добрим української землі. Це наша рідна земля потребує ще багато добра, щоб у майбутньому вироста на ній нова українська генерація, яка довершить те, що нам не суджено було довершити»

населених пунктів від грабунків з боку німецької армії, радянських та польських формувань. На Волині та Поліссі існували цілі райони, де була встановлена українська влада, функціонували українські економічні, освітні та культурні установи. В цей час вдалося врятувати багато молоді від вивозу на примусові роботи до Німеччини. Було проведено кілька великих політичних і збройних акцій, спрямованих проти примусової мобілізації до радянської армії, переслідування Церкви. Одним із найбільших досягнень повстанців у боротьбі проти СРСР можна вважати порятунок жителів західних областей від масового голоду 1946-1947 рр. Проводилися антивиборчі акції, протидія примусовій колективізації. У цих акціях УПА нападала на відділення НКВС, звільняла політичних в'язнів, вбивала колаборантів. І не було для ворогів і зрадників страшнішого гасла, ніж гасло повстанців – «Слава Україні! – Героям слава!»

У 1947 році командуванням УПА було здійснено частковий розпуск загонів і включено їх у збройне підпілля, частини повстанців було доручено отримати легальні документи і не проводити активної антирадянської діяльності.

Діяльність УПА супроводжувалася широкою пропагандистською роботою. Повстанці писали ідеологічні праці, присвячені українському націоналізму та аналізували основи радянського режиму, випускали періодичні видання для дорослих та дітей, навчальний матеріал з української історії та культури. Зрозуміло, що військові можливості українського партизанського руху були набагато меншими, аніж у їхніх противників, але ідейно УПА набагато перевершувала їх.

Треба також розуміти, боротьба УПА, яка тривала до початку 1960-х років, пояснюється справді масовою підтримкою, яку надавали повстанцям місцеві мешканці. Етнографі нарахувують багато сотень тільки народних пісень, які оспівують боротьбу повстанців. А ще існує безліч переказів, сімейних розповідей та історій про «наших хлопців», як називали жителі повстанців. Саме тому у боротьбі проти українського руху СРСР застосовував величезні зусилля та ресурси. У 70-80-х роках пасквілі проти українських націоналістів видавалися в Союзі масовими тиражами, очорнюючи боротьбу за незалежність України та впроваджуючи в свідомість пересічного обивателя потрібні міфи.

Ми пишаємося нашими ідейними попередниками – поколіннями борців за волю України. І серед них – воїни Української Повстанської Армії, які в тяжких умовах жертвували своїм життям і здоров'ям, аби врятувати свій народ або хоча б підтримати його моральний дух.

Слава Україні! Героям Слава!

Відлуння радянської пропаганди ми відчуваємо і сьогодні, під час проведення Антитерористичної операції на Сході України. Російські терористи на Донбасі дотепер використовують штампи, які беруть свій початок з СРСР – про страшних «бандерівців» та «фашистів». Це свідчить про те, що ворог для українських повстанців і для Збройних Сил України – один і той же. І так само, як в 1940-50-ті роки, ми долаємо його сумлінним професійним вишколом, ідейним гартом та широкою підтримкою народу України. Тільки на цей раз наша боротьба має вагому та щирі підтримку міжнародних партнерів Держави.

«Мудрого – не одурити, чесного – не купити, мужнього – не зламати».

«Рівночасно ми мали добре поставлену розвідку. Ми старалися ближче запізнатися з дівчатами в телефонних центрах, і вони допомагали нам».

«Самостійність здобуде не одна партія чи організація, чи окремі люди, здобуде її тільки ціла Україна».

ГЕОПОЛІТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ

ДО СКШН «ЗАХІД-2017»,

АБО КРЕМЛІВСЬКА

РЕПЕТИЦІЯ

ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

Юрій Радковець, кандидат військових наук,
генерал-лейтенант запасу

Серед поточних та планових заходів військово-політичного і військово-стратегічного характеру Російської Федерації зараз найбільшу увагу як західного, так і вітчизняного експертних середовищ привертають військово-політичні форуми (конференції, семінари, ігри із залученням вищого військово-політичного керівництва країни), а також стратегічні командно-штабні навчання Збройних сил Російської Федерації (тренування вищих ланок органів оперативно-стратегічного управління, в т.ч. раптові перевірки бойової готовності штабів і військ військових округів).

На сьогодні стратегічні командно-штабні навчання (СКШН) по чергово (один раз на чотири роки) проводяться у військово-адміністративних межах військових округів (ВО) ЗС РФ (Південного, Західного, Центрального і Східного, а також Арктичного регіонів), які у період ескалації військової загрози та на военний час перетворюються на Об'єднані стратегічні командування (ОСК) Збройних сил Російської Федерації «Південь», «Захід», «Центр», «Схід» та «Північ» відповідно.

Як правило, **кожному такому СКШН у рік його проведення можуть передувати одна-дві масштабні раптові перевірки бойової готовності штабів і військ визначеного військового округу** з проведенням широкого спектру заходів щодо: перевірки стану мобілізаційної готовності Російської Федерації; розгортання польових органів управління (пунктів управління і вузлів зв'язку) в районах оперативного призначення військ; посилення угруповання військ особовим складом і технікою, в т.ч. з інших військових округів (комбінованим способом, на далекі відстані); відпрацювання можливих варіантів застосування міжвидового угруповання військ (сил) та ведення бойових дій на одному-двох стратегічних напрямках, в т.ч. проти військ (сил) НАТО.

Одночасно, у рамках оперативного прикриття справжніх спрямованості та масштабів, а також реального характеру завдань, які опрацьовувалися під час СКШН «Захід-2017», планувалося проведення і спільного стратегічного російсько-білоруського навчання (Союзної держави Росії та Білорусі) під ідентичною умовною назвою «Захід-2017» на території Білорусі.

Російсько-білоруські навчання типу «Захід-2017» проходять раз на два роки на території Росії й Білорусі. Проводити їх почали з 2009 року, коли президенти двох країн Д. Медведєв і О. Лукашенко були присутні на першому такому заході й ухвалили рішення зробити маневри регулярними.

У вересні 2017 року практичну частину навчань, як і планувалося, було проведено у Білорусі на шести полігонах: Лепельському, Борисовському, Лосвідо, Осиповицькому, на полігонах ВПС і військ ППО Ружанському і Доманово, а також «...на ділянках місцевості на території республіки поблизу населених пунктів Дретунь та Глибоке».

До участі у цьому навчанні офіційно залучалося до 12,7 тис. військовослужбовців, з них на території Білорусі – приблизно 10,2 тис. (7,2 тис. – від Збройних сил Білорусі і понад 3 тис. – від Збройних сил Російської Федерації), а також до 680 одиниць бойової техніки.

Про таку кількість не вимагається повідомляти міжнародні безпекові організації, але учасники навчання запросили військових аташе, акредитованих при Міністерстві оборони Білорусі, а також представників ООН, ОБСЄ, НАТО, Організації Договору про колективну безпеку, СНД та Міжнародного комітету Червоного Хреста. Загалом запрошувалося понад 80 спостерігачів, в т.ч. від України, Польщі, Литви, Латвії, Естонії, Швеції та Норвегії.

Військовослужбовці Збройних сил Російської Федерації для підготовки навчання «Захід-2017» почали прибувати в Білорусь ще у червні ц.р.

У період з 14 по 20 вересня ц.р. пройшло стратегічне командно-штабне навчання Збройних сил Російської Федерації «Захід-2017», яке, згідно з планами оперативної та бойової підготовки Збройних сил РФ, проводиться раз на чотири роки у військово-адміністративних межах Західного військового округу (Об'єднаного стратегічного командування /ОСК/) «Захід» ЗС РФ.

**СКШН ЗС РФ «Захід-2017» відрізня-
лося від попередніх СКШН «Захід-2013»
значно більшим просторовим розмахом
та чисельністю залученого особового
складу і бойової техніки.**

Так, СКШН «Захід-2017» проходили практично на всій території європейської частини Російської Федерації (у військово-адміністративних межах ОСК «Південь», «Захід» та «Північ» ЗС РФ), в окупованих українських Криму та ОРДЛО, вздовж кордонів України, зокрема: на Маріупольському, Донецькому, Слов'янському і Поліському напрямках, у Білорусі, а також у Чорному, Середземному та Балтійському морях.

Окрім Збройних сил Росії, в СКШН «Захід-2017» також брали участь органи державного управління федерального, регіонального та місцевого рівнів, підрозділи Федеральної служби військ національної гвардії (Росгвардії), ФСБ, МВС, МНС, представництва оборонно-промислового комплексу Російської Федерації тощо.

Водночас реальну чисельність учасників усіх заходів у рамках СКШН «Захід-2017» військові спеціалісти та експерти оцінювали у 230-240 тис. осіб (тільки мобілізованих 100 тис. військовозобов'язаних!), понад 10 тис. одиниць бойової техніки, близько 100 літальних апаратів та близько 40 кораблів/підводних човнів різного класу.

Тобто, з урахуванням особливостей сучасної воєнно-політичної обстановки довкола РФ, насамперед у контексті подальшого загострення її протистояння зі США, НАТО і ЄС, у СКШН «Захід-2017» була геостратегічна мета, а саме – демонстрація військової сили Росії Сполученим Штатам Америки і Європі, а також готовність до її застосування.

Фактичною «репетицією» СКШН «Захід-2017», яка розкриває справжній зміст його сценарію і задуму, стала комплексна перевірка ЗС РФ за зимовий період навчання в березні – квітні поточного року.

Виходячи з аналізу заходів оперативної та бойової підготовки Збройних сил Росії, які здійснювалися під час цієї комплексної перевірки, у ході СКШН «Захід-2017» опрацьовувались питання організації та

проведення наступальної операції на Західному стратегічному напрямку, а також оборонних операцій на інших (одному-двох) стратегічних напрямках.

Зокрема, найбільш показовий характер мало спільне навчання батальйонних тактичних груп зі складу 106-ї повітряно-десантної дивізії (штаб – м. Тула) ЗС РФ та 103-ї окремої повітрянодесантної бригади Сил спеціальних операцій ЗС Білорусі в квітні ц.р. на території Вітебської області Білорусі. Вирішувались завдання розвідувально-пошукових дій на глибину до 100 км з метою визначення маршрутів висування основних сил, а також захоплення та утримання передових рубежів.

У цей же період проходили навчання Балтійського флоту (БФ) РФ з висадки морського десанту силами 336-ї бригади морської піхоти БФ (м. Балтійськ, Калінінградська обл.) та завдавались удари по об'єктах супротивника силами ракетних кораблів і підводних човнів та морської авіації.

Крім того, до навчань наступальної та контраступальної спрямованості залучались з'єднання та частини 1-ї танкової армії (штаб – м. Наро-Фомінськ, Московська обл.) та 20-ї загальновійськової армії (штаб – м. Воронеж), а також 6-ї загальновійськової армії (штаб – м. Санкт-Петербург) та 6-ї армії ВПС і ППО Повітряно-космічних сил (ІКС; штаб – м. Воронеж) ЗС Росії.

Водночас у рамках комплексної перевірки опрацьовувались елементи оборонної операції на Південно-Західному стратегічному (головним чином, Азовсько-Чорноморському операційному) напрямку.

Основні з таких заходів проводилися в Криму і включали спільні навчання батальйонних тактичних груп 7-ї десантно-штурмової дивізії (штаб – м. Новоросійськ), 56-ї (м. Камишин) та 11-ї (м. Улан-Уде) десантно-штурмових бригад (дшбр), а також навчання 126-ї окремої бригади берегової оборони Чорноморського флоту РФ.

Під час цих заходів вирішувались завдання: створення угруповання військ швидкого реагування для посилення ЗС Росії в Криму; ведення протидесантної оборони у взаємодії з ЧФ РФ; знищення супротивника в глибині території Криму за підтримки тактичної та армійської авіації;

Згідно з офіційним повідомленням Генерального штабу Збройних сил РФ, у ході СКШН «Захід-2017» передбачалося:

практично перевірити та уточнити План стратегічного застосування Збройних сил РФ на Західному стратегічному напрямку;

оцінити мобілізаційні ресурси і стан мобілізаційної готовності економіки, транспорту та системи державного управління Російської Федерації до функціонування в особливий період та в умовах воєнного часу.

При цьому, відповідно до оголошеного задуму вищого військово-політичного керівництва Росії, в ході СКШН «Захід-2017» планувалось опрацювання можливих варіантів збройної протидії:

діям коаліційних військ (сил) США/НАТО з блокування ними Калінінградського анклаву та його захоплення;

спробі деокупації Криму та/або території окремих районів Донецької та Луганської областей (ОРДЛО) Україною за підтримки західних союзників;

спробам змінити політичний режим в одній із союзних Російській Федерації держав.

Крім того, в рамках підготовки СКШН на території Білорусі було проведено ряд окремих заходів оперативної та бойової підготовки, в т. ч.: російсько-білоруське тренування підрозділів радіоелектронної розвідки і радіоелектронної боротьби (залучалось до 1,5 тис. військовослужбовців та 150 одиниць бойової техніки); російсько-білорусько-сербське навчання «Слов'янське братерство» (понад 1 тис. військовослужбовців та 150 одиниць бойової техніки); спільні маневри окремого інженерно-саперного батальйону 1-ї танкової армії ЗС РФ та 188-ї інженерної бригади ЗС Білорусі в середині липня ц. р.; спільне тактико-спеціальне навчання підрозділів військ зв'язку Росії та Білорусі.

За словами міністра оборони РФ С. Шойгу, СКШН «Захід-2017» передуватиме і комплексне мобілізаційне тренування, в ході якого будуть вирішуватися питання переведення федеральних і регіональних органів виконавчої влади, а також підприємств оборонно-промислового комплексу на роботу в умовах воєнного часу.

За досвідом попередніх СКШН ЗС РФ, напередодні активної фази навчання (за 10-14 днів) може бути проведена «раптова перевірка» бойової готовності штабів і військ Західного та інших військових округів Збройних сил Росії з відпрацюванням питань підняття частин та з'єднань за бойовою тривою, а також висування їх у райони проведення СКШН «Захід-2017» своїм ходом, повітряним та морським транспортом.

ліквідації диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ) і встановлення контролю над важливими об'єктами.

Окремі питання оборонної операції опрацьовувалися також під час навчань корабельних сил та морської авіації ЧФ РФ, а також з'єднань 49-ї (штаб – м. Ставрополь) і 58-ї (штаб – м. Владикавказ) загально-військових армій Південного ВО та 4-ї армії ВПС і ППО ПКС (штаб – м. Ростов-на-Дону) ЗС Росії.

На цьому фоні в ході навчання 14-ї армії ВПС і ППО ПКС ЗС РФ (штаб – м. Єкатеринбург, Центральний ВО ЗС РФ) в лютому поточного року вирішувалися завдання щодо посилення авіаційних угруповань Повітряно-космічних сил Росії на Західному та Південно-Західному стратегічних напрямках.

З урахуванням наведених обставин, на основному – Західному стратегічному напрямку, – до СКШН «Захід-2017», як і передбачалось, залучались з'єднання Західного ВО ЗС РФ, а також окремі частини з інших округів та родів військ ЗС Росії.

Так, головними учасниками навчання були 1-ша танкова армія, 6-та та 20-та загальновійськові армії, 6-та армія ВПС і ППО ПКС, частини 76-ї десантно-штурмової (штаб – м. Псков), 98-ї та 106-ї повітрянодесантних дивізій, а також сили Балтійського та Північного флотів (в т.ч. новостворені 11-й та 14-й армійські корпуси берегових військ РФ, відповідно), а також військові частини Збройних сил Білорусі.

У свою чергу, опрацьовували завдання оборонної операції на Південно-Західному стратегічному (в т.ч. Азовсько-Чорноморському операційному) напрямку сили 8-ї та 49-ї загальновійськових армій Південного ВО ЗС РФ, угруповання російських військ в окупованому Криму, частини 7-ї десантно-штурмової дивізії, 21-ї та 56-ї окремих десантно-штурмових бригад, а також 6-ї армії ВПС і ППО та Чорноморського флоту РФ.

При цьому 8-ма загальновійськова армія (штаб – м. Ростов-на-Дону), яка була створена у 2017 році у складі новоствореної 150-ї мотострілецької дивізії (штаб – м. Новочеркаськ) та 20-ї окремої мотострілецької бригади (штаб – м. Волгоград; передана зі складу 49-ї загальновійськової армії), до СКШН «Захід-2017» залучалася вперше.

Виконували свої завдання на навчаннях «Захід-2017» також підрозділи інших силових відомств Росії, в т.ч. Росгвардії, ФСБ, МВС, МНС, Федерального агентства урядового зв'язку тощо.

У перших числах серпня ц.р. розпочалося основне перекидання та зосередження російських військ (в т.ч. 1-ї танкової армії) у районах, де проходили основні заходи СКШН «Захід-2017». Привертає увагу те, що порівняно з 2015 роком обсяги перевезень в Білорусь зросли у 33 рази, а з 2016 роком – у 83 (!) рази. Всього в 2017 році з Росії в Білорусь надійшло 4162 вагони з вантажами військового та спеціального призначення.

Цей факт закономірно турбує західних військових спеціалістів та експертів у контексті можливого залишення після навчань «Захід-2017» на території Білорусі (на східних кордонах НАТО) особового складу, ударної бойової техніки та озброєння ЗС Росії на постійній або ротаційній основі. А це, відповідно, призведе до нарощування воєнної інфраструктури Російської Федерації на кордонах з країнами НАТО. Саме у такий спосіб Російська Федерація зосередила ударне угруповання військ після СКШН «Кавказ-2008» (15 липня – 2 серпня 2008 року) – перед агресією проти Грузії у серпні 2008 року.

Зосередження російських військ, у т.ч. танкових, мотострілецьких, повітрянодесантних та артилерійських частин і підрозділів спостерігається також поблизу кордону України, в т.ч. у східних районах Воронежської та Ростовської областей Російської Федерації.

Планова підготовка до СКШН «Захід-2017» проходила наприкінці серпня ц.р. У цей період пройшли спільні спеціальні навчання з органами військового управління і зв'язку, формуваннями і організаціями тилового та матеріально-технічного забезпечення збройних сил Росії та Білорусі. Опрацьовувалися питання технічного прикриття об'єктів та визначених ділянок автошляхів, евакуації, ремонту та відновлення несправної техніки та озброєння, розгортання польового магістрального трубопроводу, а також пунктів масової заправки техніки.

Крім того, в рамках підготовки СКШН на території Білорусі було проведено ряд окремих заходів оперативної та бойової підготовки, в т.ч.: російсько-білоруське тренування підрозділів радіоелектронної розвідки і радіоелектронної боротьби (залучалось до 1,5 тис. військовослужбовців та 150 одиниць бойової техніки); російсько-білорусько-сербське навчання «Слов'янське братерство-2017» (понад 1 тис. військовослужбовців та 150 одиниць бойової техніки); спільні маневри окремого інженерно-саперного батальйону 1-ї танкової армії ЗС РФ та 188-ї інженерної бригади ЗС Білорусі в середині липня ц. р.; спільне тактико-спеціальне навчання підрозділів військ зв'язку Росії та Білорусі.

Варто зауважити, що підготовка СКШН «Захід-2017» збіглася з черговим загостренням російсько-американських відносин внаслідок запровадження США в серпні поточного року нового пакету санкцій проти Росії, критичної для неї дії. У цьому зв'язку СКШН «Захід-2017», по суті, використовується Москвою, як зухвалий засіб тиску на США та їх європейських союзників.

Також не виключається, що, за певних умов, продовженням СКШН «Захід-2017» може стати агресія Росії проти Польщі і країн Балтії або повномасштабне вторгнення до України з метою створення сухопутного «коридору» до Придністров'я і Криму та, як максимум – остаточного розв'язання на свою користь «українського питання».

Крім того, Росія і надалі посилює бойовий потенціал Західного та Південного військових округів у спосіб переоснащення їхніх з'єднань та частин новими видами озброєння і військової техніки.

Зокрема, каталізатором цього може стати збройний конфлікт в Азійсько-Тихоокеанському регіоні між США та Північною Кореєю з подальшим втручанням у нього Китаю, що відволікатиме увагу світової спільноти від європейських проблем.

Про можливість таких дій свідчить відома практика проведення СКШН «Кавказ-2008», після яких Росія здійснила напад на Грузію, а також СКШН «Захід-2013», що передували збройній агресії Росії проти України. У такому контексті подібні СКШН фактично можна вважати своєрідною репетицією такого роду силових авантур.

Так, з початку поточного року до військ Західного ВО надійшло більш ніж 500 одиниць сучасної бойової техніки, в т.ч. танки, ракетно-артилерійські системи, багатофункціональні винищувачі Су-30СМ та автомобільна техніка різного призначення. Чимало військової техніки надійшло і до військ Південного військового округу, включно з понад 160 танками, бойовими машинами піхоти та бронетранспортерами. До кінця поточного року округ має отримати ще понад 1,8 тис. одиниць озброєння, в т.ч. 900 одиниць бронетанкової техніки.

Досить показовий характер має також початок формування ударних армійських з'єднань ЗС РФ, які повністю укомплектовані особовим складом та оснащені бойовою технікою за штатом воєнного часу. Зокрема, у 76-й десантно-штурмовій дивізії Повітрянодесантних військ ЗС РФ вже створені полкова (на базі 104 дшп) та батальйонна (у складі 234 дшп) ударні тактичні групи. Формується окремих ударних десантно-штурмових батальйонів 7 дшд в Криму, що дислокуватиметься в районі Феодосії та увійде до бойового складу до 1 грудня 2017 року. На його основі до кінця 2017 року в Криму розгорнеться 97-й десантно-штурмовий полк (третій у складі 7 дшд). Разом з цим у Сухопутних військах ЗС РФ триває процес створення розвідувальних рот спеціального призначення (ррспн; рішення з даного питання ухвалене в 2016 році). Завдання цих підрозділів – пошук об'єктів у тилу супротивника з подальшою передачею їх координат в інтересах бойового застосування ОТРК «Искандер-М» та далекобійних реактивних систем залпового вогню «Ураган». У кожній із загальновійськових та танкових армій планується сформувати по одній такій роті. Сьогодні ррспн вже сформовані у 49-й та 58-й загальновійськових арміях Південного ВО ЗС РФ.

Наведені заходи не на жарт непокоять керівництво НАТО та країн Балтії і Польщі, які намагаються запобігти можливій агресії з боку РФ.

Крім того, посилено стратегічний ядерний компонент ЗС США в Європі. Зокрема, на початку червня ц.р. на авіабазу Ферфорд у Великобританії передислоковано п'ять стратегічних бомбардувальників В-52Н та В-1В ВПС США. Вперше з часу завершення «холодної війни» такі літаки розпочали польоти над Балтійським морем.

У липні ц.р. на території Литви тимчасово розгорнуто зенітний ракетний комплекс дальньої дії ВПС США Patriot, а в серпні ц.р. на авіабазу Шауляй в Литві переведено сім винищувачів F-15C Eagle ВПС США.

Під час навчання «Захід-2017» у Балтійському регіоні пройшла нова серія навчань США, НАТО та їхніх партнерів за участю сухопутного, морського і повітряного компонентів. Зокрема, біля узбережжя Швеції відбулися спільні навчання ВМС США та Фінляндії.

Внаслідок таких процесів істотно збільшиться військова напруженість у Центрально-Східній Європі, Балтійському та Чорноморському регіонах. Можливе і розширення масштабів збройної агресії Росії проти України або напад російської сторони на країни Балтії, що з високою ймовірністю призведе до збройного конфлікту між РФ та США/НАТО.

Крім того, вкрай небезпечно проведення Росією та США/НАТО одночасних військових заходів в одних і тих самих регіонах, що підвищує загрозу виникнення провокаційних інцидентів та зіткнень сторін (у т.ч. за участю носіїв ядерної зброї) з небережливими наслідками.

Так, в рамках серії навчань протягом поточного року ОЗС НАТО превентивно нарощували Сили швидкого розгортання (СШР) Альянсу в Балтійському регіоні, а також опрацьовували дії з відбиття ймовірного нападу Росії.

Зокрема, налагоджувалася взаємодія між штабами різних рівнів; велась підготовка прийому військ країн - членів НАТО, які прибувають сухопутним, морським та повітряним шляхом; опрацьовувалось ведення оборонних та контрнаступальних операцій.

Для цього частково розгорнули Об'єднаний армійський корпус СШР НАТО (штаб – м. Щецин, Польща; включає механізовані/мотопіхотні дивізії Польщі, ФРН та Данії), який складає основу сил субрегіонального командування «Північний Схід» Регіонального командування «Північ» ОЗС НАТО в Європі.

